

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Bakalářská práce

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Eliška Rudová

Regionální funkce knihoven

Regionální funkce obsluhovaných knihoven na okrese Tachov

Regional function of the libraries

Regional function of the local basic libraries in the District of Tachov

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím citovaných pramenů,
literatury či jiných odborných zdrojů.

V Dlouhém Újezdu

.....

Eliška Rudová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Barboře Drobíkové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, za podnětné připomínky a rady při konzultacích. Dále tímto srdečně děkuji všem respondentům za poskytnuté rozhovory a pomoc.

Ráda bych poděkovala své rodině a svým blízkým za psychickou podporu během realizace mé bakalářské práce i po dobu studia.

Abstrakt (česky)

Práce *Regionální funkce obsluhovaných knihoven na okrese Tachov* je zaměřena na současnou efektivitu zajišťování a naplňování standardů pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb pro základní profesionální i neprofesionální knihovny. Cílem je prozkoumání stavu poskytování regionálních funkcí knihoven z pohledu tzv. obsluhovaných knihoven na okrese Tachov. V teoretické části bude shrnut dosavadní stav problematiky a je navázáno na kvalifikační práce obhájené v minulosti na našem ústavu. V praktické části práce bude představeno, jakým způsobem a jak kvalitně jsou vykonávány služby regionálních funkcí knihoven z pohledu jejich příjemců. Zvolenou metodou je kvalitativní šetření u vybraných obecních knihoven.

Klíčová slova (česky)

Regionální funkce knihoven, obecní knihovny, obsluhované knihovny, okres Tachov, Tachovsko, Plzeňský kraj, místní knihovny, systém knihoven, veřejné knihovny, metodická činnost

Abstrakt (anglicky)

Thesis *Regional function of the local basic libraries in the District of Tachov* is pursued on the effectivity and delivery of public library services in nowadays in professional or nonprofessional municipalities public libraries. The main object is analyzed the fact, how and what kind of quality received local basic library services of regional library function in the District of Tachov. This work will be built on summarized theoretic part, includes another thesis about regional library function. Then, based on practical research and interviews with workers in chosen local library of the Tachov district, will be shown, how the local library stands today with the services of regional library function. To the practical research have been chosen quality research method.

Klíčová slova (anglicky)

Regional system of the libraries, regional library function, municipalities library, local library, library services, library collaboration, rural library, regional libraries

Obsah

Úvod	9
2 Regionální funkce a obsluhované knihovny	10
2.1 Vývoj obecních knihoven v ČR	10
2.2 Současnost regionálních funkcí a obsluhovaných knihoven ČR	11
2.2.1 Legislativa a metodická doporučení k výkonu regionálních funkcí	11
2.2.2 Služby pro obsluhované knihovny	12
2.2.3 Financování služeb v rámci regionálních funkcí	13
2.3 Obsluhované knihovny ČR a okolí	14
2.3.1 Zřizovatelé a provozovatelé	15
2.3.2 Informační pracovníci, knihovníci	17
2.3.3 Uživatelé obsluhovaných knihoven	17
2.4 Regionální funkce a obsluhované knihovny v zahraničí	18
2.4.1 Regionální funkce – Slovenská republika	18
2.4.2 Regionální funkce – USA	19
2.4.3 Regionální funkce – Finsko	20
3 Regionální funkce v Plzeňském kraji a na okrese Tachov	21
3.1 Regionální funkce Plzeňského kraje	21
3.2 Regionální funkce na okrese Tachov	23
3.3 Obsluhované knihovny na okrese Tachov	25
3.3.1 Obsluhované knihovny Městského kulturního střediska Tachov – odbor knihovna ...	26
3.3.2 Obsluhované knihovny Městské knihovny Stříbro	27
3.3.3 Obsluhované knihovny Městské knihovny Planá	27
4 Zpracování praktické části – rozhovory	29
4.1 Obsluhovaná knihovna č. 1	32
4.1.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 1	32
4.2 Obsluhovaná knihovna č. 2	33

4.2.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 2	33
4.3 Obsluhovaná knihovna č. 3	35
4.3.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 3	35
4.4 Obsluhovaná knihovna č. 4	35
4.4.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 4	35
4.5 Obsluhovaná knihovna č. 5	36
4.5.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 5	36
4.6 Obsluhovaná knihovna č. 6	37
4.6.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 6	37
4.7 Obsluhovaná knihovna č. 7	37
4.7.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 7	37
4.8 Shrnující analýza	39
5 Závěr	42
6 Seznam použité literatury	45
7 PŘÍLOHY	51
7.1 Slovník základních pojmů	51
7.2 Přepisy provedených rozhovorů	52

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AKS	automatizovaný knihovnický systém
Apod.	a podobně
Atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
IFLA	(eng)International Federation of Library Associations and Institutions
KIS	knihovnické informační služby
LIS	(eng)Library information science
MK	Ministerstvo kultury ČR
MKS	Městské kulturní středisko
MVS	Meziknihovní výpůjční služba
PK	pověřená knihovna
PL	Planá
RF	regionální funkce
Sb.	Sbírky (zákonů)
ST	Stříbro
SVK	Studijní vědecká knihovna
SVK PK	Studijní vědecká knihovna Plzeňského kraje
TC	Tachov
Tzv.	tak zvaně
USA	United States of America
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby
Z.z.	Zbierka zakonov

1 Úvod

V této práci se zabývám poskytováním služeb v rámci tzv. regionálních funkcí knihoven, což jsou bezplatné služby, které zprostředkovávají základní knihovny dalším, menším, většinou obecním knihovnám (tj. obsluhovaným knihovnám) a umožňují jim tak zajistit dostupnost knihovnických a informačních služeb pro občany České republiky. Tato bakalářská práce se zaměřuje především na poskytování těchto služeb u obsluhovaných knihoven na okrese Tachov.

V první kapitole jsou představeny hlavní pojmy v souvislosti s problematikou regionálních funkcí knihoven na území České republiky i v zahraničí– věnuji se zde vývoji obecních knihoven z hlediska historického vývoje i fungování v současnosti.

Druhá kapitola se blíže věnuje tématu výkonu regionálních funkcí v řešeném úseku, čímž jsou obecní (obsluhované) knihovny na okrese Tachov a obecně i v Plzeňském kraji, kde shrnuji vývoj poskytování služeb v rámci regionálních funkcí převážně za posledních pět let.

Praktická část je zaznamenána v třetí kapitole této práce, kde jsou analyzována data a informace získané na základě kvalitativní metody šetření (strukturované rozhovory s pracovníky vybraných obecních obsluhovaných knihoven). Analýza byla provedena s cílem zjistit aktuální skutečný stav a kvalitu poskytování služeb v rámci regionálních funkcí u předmětných institucí. V každé instituci byl podroben šetření jeden její zástupce, se kterým byl veden polostrukturovaný rozhovor dle možností prostřednictvím osobního setkání, nebo za pomoci e-mailové korespondence. Rozhovory byly vedeny s cílem prozkoumat, jak obsluhované knihovny a jejich pracovníci vnímají regionální funkce knihoven, zda jsou pro ně přínosné a jak vnímají spolupráci s ostatními knihovnami i se svými zřizovateli nebo ostatními institucemi. Každý respondent je v rozhovoru uváděn anonymně a byl předem seznámen s možností zveřejnění neupravených přepisů rozhovorů. Neupravené přepisy rozhovorů jsou k dispozici v části Přílohy této práce.

Bakalářská práce byla citována harvardskou metodou citování v textu za použití platné normy ČSN ISO 690 v seznamu literatury, který je řazen abecedně.

2 Regionální funkce a obsluhované knihovny

2.1 Vývoj obecních knihoven v ČR

Významnou roli ve veřejném knihovnictví, které se vztahovalo k obsluhovaným, tj. menším obecním knihovnám, sehrál na začátku minulého století *Zákon o veřejných knihovnách obecních č. 430/1919 Sb.* Tento legislativní dokument stanovil, že „*budiž zřízena vždy pro několik obcí knihovna společná, s poměrným příspěvkem každé zúčastněné obce a též, že každá politická obec zřídí a vydrží veřejnou knihovnu, která jest přístupna všem obyvatelům*“ (Zákon č. 430/1919 Sb.). Na vlastnostech systému knihoven zavedeného prvním knihovním zákonem byl inspirován zákon i v další historické etapě českého veřejného knihovnictví, a to *Zákon č. 53/1959 o jednotné soustavě knihoven z 9. července 1959*. Zde se tzv. střediskové knihovny metodickou cestou staraly o své přidružené knihovny buď jako o knihovny samostatných zařízení obce nebo jako o pobočky (Čerňová, 2008, strana 19) a prostřednictvím tzv. „*knihovnických aktivit*“ uplatňovaly patronát nad neprofesionálními místními lidovými knihovnami a jejich pobočkami (Čerňová, 2008, strana 25).

Po roce 1989 se střediskový systém průběžně rozpadal a hrozilo tak, že i pomoc malým obecním knihovnám zanikne s ním. V roce 2001 proběhla v rámci celorepublikového semináře Regionální funkce knihoven výzva k tomu, aby byly menší dobré knihovny zachovány (tato výzva je označována jako Prostějovská) a o pár let později začala platit na území České republiky jednotná pravidla pro poskytování regionálních funkcí (Lelková, 2017, strana 33, 35). Podle Zemánkové se principy střediskových knihoven zachovaly v dobrém slova smyslu v novém legislativním pojetí třetího knihovního zákona a velkou roli v této snaze sehrálo účelové financování regionálních funkcí (Jansová a Zemánková, 2018, strana 2). Otázka financování služeb pro obsluhované knihovny úzce souvisela s procesem transformace knihoven. Pod tímto termínem si lze představit proces, kdy doposud byly zřizovatelské povinnosti a pravomoci s tím spojené s regionálními činnostmi v rukou státu a okresních úřadů, což se do počátku nového tisíciletí postupně měnilo a tyto činnosti se přenesly do kompetencí obcí a měst. (Čerňová, 2008, strana 39-40)

2.2 Současnost regionálních funkcí a obsluhovaných knihoven ČR

2.2.1 Legislativa a metodická doporučení k výkonu regionálních funkcí

Poskytování regionálních funkcí pro obsluhované knihovny je legislativně zakotveno v knihovním zákoně č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb. Současné právní ustanovení regionálních funkcí se týká i pozdějších novel tohoto zákona (Mašková, 2011, strana 22). Dle zákona č. 257/2001 Sb. jsou regionální funkce definovány tak že... „krajská knihovna a další jí pověřené knihovny poskytují základním knihovnám v kraji především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budují výměnné fondy knihovních dokumentů a vykonávají další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb.“ (Zákon č. 257/2001 Sb.) V pořadí třetí knihovní zákon na území České republiky řeší ve své podstatě především poskytované služby, protože veřejné knihovny, mezi které patří i malé obecní a městské knihovny, by měly flexibilně reagovat na informační potřeby obyvatel obcí a měst, stejně tak jako všech obyvatel státu. K tomu, aby bylo jejich naplňování celoplošné a pokud možno co nejvíce jednotné, byla vytvořena následující doporučení a standardy:

Prvním takovým dokumentem je *Metodický pokyn k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky*, který byl vytvořen Ministerstvem kultury a aktualizován v roce 2019. Představuje systém knihoven v České republice a jeho základní entity, kterými jsou myšleny základní veřejné knihovny ve městech a malých obcích, které pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb v odpovídající kvalitě vyžadují metodickou pomoc již výše zmiňovaných pověřených knihoven a případně i krajských knihoven. Metodická činnost pověřených knihoven a jejich pracovníků tkví ve snaze vyrovnat rozdíly mezi jednotlivými knihovnami a podpořit tak své obsluhované knihovny v dosažení cílů regionálních funkcí a poskytnout jim tak na základní úrovni alespoň standardní služby, a to především s přihlédnutím k doporučením a metodickým pokynům, které tento standard¹ definují. (Zemánková, 2003) Mimo jiné doporučení nabízí přehledné vykreslení hierarchie systému zajišťování regionálních funkcí: od centra koordinace, kterým je Národní knihovna České republiky, přes knihovny jednotlivých krajů, jež jsou dalším hlavním vykonavatelem regionálních funkcí v kraji. Pro účely této bakalářské práce se blíže budu zabývat tím, jak Metodický pokyn určuje role pověřených a obsluhovaných knihoven při výkonu regionálních funkcí na našem území. Mezi krajskými a obsluhovanými knihovnami stojí základní veřejné knihovny, jež plní

¹ Soupis nároků a požadavků na tu či onu poskytovanou úroveň a kvalitu regionálních funkcí (Zemánková, 2003)

regionální funkce, definované jako pověřené knihovny. Jsou to knihovny, většinou městské, které určila příslušná krajská knihovna jako vykonavatele služeb v rámci regionálních funkcí pro obsluhované knihovny v dané oblasti a uzavřely tak o tomto výkonu s krajskou knihovnou pakt. (Metodický pokyn, 2019a, strana 4) Pověřené knihovny veřejné knihovnické a informační služby poskytují obsluhovaným knihovnám bezplatně –a mají metodickým pokynem stanoveno osm výstupů, které jsou Zákonem č. 257/2001 charakterizovány jako služby, jejichž základním předpokladem je zpřístupňování dokumentů (knihy, periodika, mapy atd.) veřejnosti, a to nejen z knihovního fondu dané veřejné, akademické či specializované knihovny, ale i prostřednictvím služby MVS². (Zákon č. 257/2001 Sb.)

Jedná se konkrétně o tyto služby:

- *poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů,*
- *statistika knihovnických činností,*
- *vzdělávání knihovníků, semináře a porady,*
- *tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace,*
- *pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů,*
- *nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce,*
- *metodická podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit,*
- *servis AKS využívaného pro výkon regionálních funkcí.*

Součástí Metodického pokynu Ministerstva kultury je též *Standard veřejných knihovnických a informačních služeb*. Jejich poskytování slouží jako účinný prostředek k uspokojení informačních potřeb koncových uživatelů občanů obcí a měst. (Metodický pokyn, 2019a, strana 8) Mezi tyto veřejné knihovnické a informační služby jsou zahrnuty i ústní bibliografické, referenční a faktografické informační rešerše a činnosti, které směřují ke zprostředkovávání dostupných informací z vnějších informačních zdrojů, které má knihovny k dispozici. (Zákon č. 257/2001 Sb.)

2.2.2 Služby pro obsluhované knihovny

„Cílem veřejné knihovny je poskytovat zdroje a služby různého druhu, které se týkají vzdělávání, informací a osobního rozvoje, včetně rekreace a využívání volného času k uspokojení potřeb

² Meziknihovní výpůjční služba

jednotlivců a skupin.“ – tak uvádí základní cíl směrnice IFLA³ o službách veřejných knihoven. (Služby veřejných knihoven, 2012, strana 15) Obsluhované knihovny, tedy obecní neprofesionální a profesionální základní knihovny které musí i nemusí být evidovány v evidenci Ministerstva kultury, jsou též veřejnými knihovnami, postavené na nejnižší úrovni v systému knihoven České republiky. Směrnice IFLA *Služby veřejných knihoven*, která vyšla v roce 2012 i českém provedení, se vyjadřuje k tomu, aby byly v co nejvyšší možné kvalitě⁴ obsluhované knihovny schopny držet krok s kulturním vývojem společnosti, potřebují pomoc pověřené knihovny (Služby veřejných knihoven, 2012, strana 21-22, 28).

Co se týče využívání služeb v rámci regionálních funkcí, například za rok 2018 byly obsluhovanými knihovnami v České republice procentuálně nejvíce využívány *poradenské a konzultační činnosti a metodická pomoc* (102 %), poté to byla *statistika knihovnických činností* (98 %) a třetí nejvyužívanější položkou služeb byla *cirkulace výměnného fondu* – tu využilo 86 % obsluhovaných knihoven v ČR. (*Regionální funkce knihoven v roce 2018, 2019*, strana 48)

Součástí poskytování veřejných knihovnických služeb je i další metodické doporučení, a tím je metodika *Služby knihoven knihovnám* z roku 2014, kterou vypracovala Národní knihovna České republiky společně s Knihovnickým institutem. Tato metodika zdůrazňuje tezi, že ne každá knihovna je sama o sobě schopna bez kvalitní spolupráce jak s ostatními knihovnami, s jinými kulturními institucemi, či bez kooperace se svými provozovateli či se svými zřizovateli, poskytovat své služby tak kvalitě, aby odpovídaly očekávání svých čtenářů. To není možné ani bez efektivního využívání dostupných finančních prostředků. (Služby knihoven knihovnám, 2014)

2.2.3 Financování služeb v rámci regionálních funkcí

K udržitelné periodicitě financování výkonu veřejných knihovnických a informačních služeb právě pro potřeby obsluhovaných knihoven je na území České republiky využíván systém financování v rámci dotačních balíčků. Tyto částky obdrží každá pověřená knihovna z rozpočtu své nadřazené krajské knihovny. Tento příspěvek může pověřená knihovna využít za podmínky, že peníze budou uplatněny zcela výlučně jen na činnosti spojené s výkonem služeb pro obsluhované knihovny. Čerpání těchto finančních příspěvků je též stanoveno *Metodickým pokynem Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky*. Čerňová ve své rigorózní práci doplňuje, že tento systém podpory regionálních funkcí z hlediska

³ International Federation of Library Associations and Institutions

⁴ Kvalita = emoční reakce na setkání s poskytovanou službou, tj. splnění toho, co člověk (příjemce) očekával (Pleskot, 2014, strana 13-16)

financování vznikl po roce 2002, po tzv. transformaci knihoven a celorepublikového knihovnického systému a spolupráce. (Čerňová, 2008, strana 40-43)

Jednotlivé kraje poté zpracovávají vlastní pravidla poskytování a čerpání finančních prostředků, například jako Plzeňský kraj vytvořil v roce 2012 *Pravidla poskytování a čerpání finančních prostředků na výkon regionálních funkcí knihoven v Plzeňském kraji*. Pro Plzeňský kraj tak například stanovuje toto pravidlo na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a také dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a ve znění pozdějších jich obou, že určená částka je pro pověřené knihovny rozdělena podle počtu jejich obsluhovaných knihoven – minimálně 25 % financí je určeno na akvizici knih do výměnného fondu. (Pravidla, 2012, strana 3-4)

2.3 Obsluhované knihovny ČR a okolí

Pojem obsluhovaná knihovna označuje základní knihovnu (nebo pobočku), jež poskytuje veřejné knihovnické a informační služby a jejichž provozovatel uzavřel s pověřenou knihovnou smlouvu o přijetí poskytovaných regionálních funkcí. Provozovatelem a zřizovatelem obsluhované knihovny je obec nebo město. Samotné základní obsluhované knihovny lze dělit na dva druhy: a to dle metodického pokynu na neprofesionální obsluhované knihovny a profesionální obsluhované knihovny. Rozdíl mezi těmito knihovnami je takový, že profesionální knihovna má pracovní dobu knihovníka delší, než je 15 hodin do týdne a u neprofesionální knihovny je to naopak; provozní doba je menší než 15 hodin týdně. (Metodický pokyn, 2019a, strana 2)

Obsluhované knihovny, které v oblasti regionálních funkcí představují obecní a malé městské veřejné knihovny, mají určeny následující úkoly:

- a) Je povinna vést pravidelnou knihovnickou dokumentaci a na konci každého kalendářního roku zpracovává výkaz o knihovně (Kult MK 12-01), který předloží pověřené knihovně (osobně, poštou).
- b) Podílí se na práci s výměnným fondem na základě pokynů pověřené knihovny a podle stanovené vyhlášky č. 88/2002 Sb. regulérně provádí revizi knihovního fondu.
- c) Aktivně se její pracovníci zapojují do pořádaných seminářů, porad a účastní se dalších vzdělávacích akcí a nejinak se i nepasivně zapojují do pořádání kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit v místě svého působení (podpora místních spolků a zájmových kroužků).

- d) Obsluhovaná knihovna by také měla spolupracovat při instalaci nového AKS, stejně tak jako při aktualizaci toho stávajícího. (Metodický pokyn, 2019a, strana 6)

2.3.1 Zřizovatelé a provozovatelé

„Současnou veřejnou knihovnu můžeme pokládat za zrcadlo společnosti, města, regionu a měřítko vzdělanosti v ní.“ (Houšková, 2015, strana 38) Provozovatelem knihovny, například té obecní, je obec či město, v níž knihovna sídlí, pokud se jedná o právnickou osobu. Knihovnu může provozovat i fyzická osoba a stejně jako právnická osoba je i tato osoba určena jako odpovědný činitel, který dohlíží na poskytování VKIS. (Metodický pokyn, 2019a, strana 2) Zřizovatelé i provozovatelé obsluhovaných knihoven jsou plniteli těchto úloh:

- Zajistit prostory, vybavení (technické vybavení, vybavení interiéru) a dostačující podmínky odpovídající hygienickým standardům v obci.
- Finančně zabezpečovat provoz knihovny (elektrina, voda, topení).
- Zajistit personál knihovny, podporovat jeho kvalifikaci v oboru (knihovnické akce, semináře atd.) a umožnění přístupu jiného personálu do knihovny (tedy metodického pracovníka ve výkonu regionálních funkcí knihoven).
- Podílet se na komunitních aktivitách, do kterých zapojí i svou knihovnu (Metodický pokyn, 2019a, strana 6).

Zaručením poskytnuté legislativní pomoci nebo podpůrných materiálů se stal i *Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky*, sestaven v roce 2019 na podkladech již existující směrnice IFLA: *Služby veřejných knihoven z roku 2012*. Metodický pokyn rozřadil jednotlivé knihovny v obcích do kategorií podle počtu obyvatel v dané obci a pro zřizovatele stanovil kvalitativní i kvantitativní výstupy, kterých by se mělo v obecních knihovnách dosáhnout, aby se splnily standardy poskytování VKIS. Tento metodický pokyn se v některých obsahových bodech shoduje s *Metodickým pokynem Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí*, detailněji však mimo jiné informativně napomáhá obcím, jak je možné rámci VKIS zajistit tyto výstupy:

- a) *provozní doba knihovny pro veřejnost,*
- b) *tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů,*
- c) *umístění knihovny v obci,*
- d) *plocha knihovny určená pro uživatele,*
- e) *studijní místa pro uživatele knihovny,*

- f) *přístup k internetu a informačním technologiím,*
- g) *webová stránka knihovny,*
- h) *elektronický katalog knihovny na internetu,*
- i) *personální zajištění knihovny,*
- j) *kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven,*
- k) *měření spokojenosti uživatelů knihovny,*
- l) *kulturní, vzdělávací a komunitní aktivity knihovny.* (Metodický pokyn, 2019a, strana 3)

Pro obecní knihovny je velice důležité upozornit na existenci místní knihovny svého zřizovatele či provozovatele. Především je tak mnohem snazší přizpůsobit se lépe podmínkám poskytování a výkonu regionálních funkcí a přiblížit se tak novým trendům veřejného knihovnictví a služeb – tedy knihovna jako komunitní centrum obce (Houšková, 2015, strana 44). To je možné za předpokladu, že za aktivního přispění provozovatele knihovny v obci je možné zapojit obecní knihovnu do aktivit v místě svého sídla a provázat „*tak tradiční knihovnické a informační služby s činnostmi komunitního centra*“ (Houšková, 2015, strana 43) a díky vzájemné spolupráci se tak odklonit od teze, že *neprofesionální knihovny často neposkytují služby takové kvality, které dnes lidé očekávají* (Pleskot, 2014, strana 35).

U zřizovatelů a provozovatelů obecních knihoven dle průzkumu, který provedl knihovník a bibliograf Roman Giebisch, vyplývá, že vždy záleží na tom, jak jsou o dostupnosti regionálních funkcí informováni. Průzkum, vedený v Olomouckém kraji v roce 2004, souhrnně ukázal, že představitelé obecních úřadů, jako zřizovatelů knihoven, o existenci knihovny častokrát ani nevěděli a ve výsledku se o knihovnu a její chod nezajímali, mnozí považovali i zpřístupnění internetu veřejnosti v knihovně za zbytečnost. Starostové a starostky, kteří zájem měli, byli za spolupráci s pověřenými knihovnami vděční a byli schopni i dohlížet na plnění standardů VKIS a výkon RF – jedním z důvodů byl i názor, že bez pomoci metodických pracovníků PK by se kooperace mezi knihovnou a obecním úřadem mohla rozpadnout. (Giebisch, 2004, strana 163–168)

2.3.2 Informační pracovníci, knihovníci

„Mezi významné faktory, které ovlivňují kvalitu výkonu regionálních služeb, patří i znalost uživatelských potřeb čtenářů dané knihovny.“ (Čerňová, 2008, strana 137). Jedním z hlavních cílů Koncepce rozvoje knihoven za rok 2019 je zajišťovat a rozšířit nabídku celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven, motivovat k jejich stálému profesnímu růstu (Aktualizace Koncepce rozvoje knihoven, 2020, slajd 5). Za tvář knihovny a za její působení na veřejnost a za úroveň poskytovaných služeb zodpovídá také její knihovník – a s tím i jeho znalosti nebo kvalifikace. K tomu, aby se pracovníkům obecních knihoven dařilo zaměřit svou pozornost na potřeby svých čtenářů a uspokojovat jejich požadavky poskytováním služeb, jež knihovna přislíbila. Je proto důležité, aby pracovníci mohli využít odbornou pomoc v jiných knihovnických činnostech. (Služby veřejných knihoven, 2012, strana 115)

Jak je doporučeno Metodickým pokynem⁵ i dalšími standardy k poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb, by knihovník obecní knihovny měl podporovat aktivity místní komunity, (Navrátilová, 2015, strana 2) zapojit se i do celostátních akcí jako je například Týden knihoven nebo Noc s Andersenem (Navrátilová, 2015, strana 31). Mimo pořádání kulturních akcí může knihovník zpříjemnit prostředí knihovny tak, že zajistí v knihovně dostatek tepla, světla, vybaví knihovnu křesly, květinovou výzdobou, vhodnými regály. Podstatné je i dobré budování fondu, ku příkladu na žádosti čtenářů, a cílení na potencionální čtenáře kvalitní propagací knihovny (plakáty, logo na nástěnkách, webové stránky). (Navrátilová, 2015, strana 42)

2.3.3 Uživatelé obsluhovaných knihoven

Posledním prvkem knihovnického systému výkonu regionálních funkcí jsou uživatelé knihoven, tedy čtenáři, občané (Čerňová, 2008, strana 48). Proto je dostatečná kvalita služeb poskytovaných obsluhovanými knihovnami především apelem na tvorbu a posílení čtenářských návyků u uživatelů (nejvíce u dětí a mladistvých – zde je důležitá například podpora ve vzdělávání a vývoje kladného přístupu k uměleckému nadání, představitosti jedinců v obci atd.). (Standard pro dobrou knihovnu, 2013, strana 3)

Každá veřejná obecní knihovna by tak za pomoci regionálních funkcí měla vytvořit prostředí přívětivé nejen pro své čtenáře (i pro dokumenty), kde lidé z obce budou trávit volný čas a jejich duševní potřeby budou moci být uspokojeny prostřednictvím kvalitně zbudovaného a zprostředkovaného knihovního fondu (Navrátilová, 2015, strana 2-6). K efektivnějšímu naplnění

⁵ Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury, 2019. 20 stran

služeb knihovny přispívá i spolupráce knihovny také se zřizovatelskou institucí či s jinými organizacemi jako jsou školy nebo školky v místě působení. (Navrátilová, 2015, strana 30)

2.4 Regionální funkce a obsluhované knihovny v zahraničí

2.4.1 Regionální funkce – Slovenská republika

Obecní knihovny na Slovensku – a stejně tak jejich vývoj – byly historicky spjaty s vývojem knihovnictví a veřejných knihoven na území dnešní České republiky. Po roce 1989 došlo k legislativní a právní transformaci knihoven⁶, jejich zřizovatelů, kdy docházelo k ukončení činnosti některých střediskových obecních knihoven. Aby i nadále nedocházelo k rušení veřejných knihoven obcí, je zájmem nejen metodických pracovníků v regionech, ale je zde vynakládána snaha i ze strany zřizovatelů či provozovatelů knihoven a jejich zástupců. V současné době na Slovensku fungují regionální funkce podobně jako v České republice. Legislativně jsou zde regionální funkce stanoveny knihovnickým zákonem č. 126/2015 Z. z., o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z.z.⁷ Jeho znění mimo jiné uvádí, že tzv. regionální knihovny jsou tímto zákonem ustanoveny prostřednictvím svého zřizovatele nebo provozovatele a jsou tedy tak brány jako právnické osoby, které poskytují bez omezení všem obyvatelům a občanům Slovenské republiky KIS – knihovnické a informační služby. Obecní knihovnou se tedy myslí i regionální knihovna, která je zřízena krajem a je vykonavatelem regionálních funkcí na svém území. (*Služby veřejných knihoven*, 2012, strana 177) Zákon dále v paragrafem 9 v odstavci (2) určuje povinnosti obecných a městských knihoven takto: „*Obecná a městská knihovna má za povinnost doplňovat a odborně evidovat, uchovávat, zpracovávat, zpřístupňovat univerzální knihovní fond, poskytuje knihovnicko-informační služby svým uživatelům, organizuje a pořádá komunitní, kulturně-společenské a vzdělávací aktivity, obecní a městská knihovna může plnit funkci školní knihovny v rozsahu a za podmínek určených zřizovatelem knihovny, plní další úlohy související s činností knihovny.*“ (Kilárová, 2015, strana 1). Jak a jestli bude tyto standardy zřízená knihovna poskytovat, si určuje její zřizovatel. (Zákon č. 126/2015 Z.z.)

⁶ Přejed z lidových veřejných knihoven na správu jejich územních samospráv začal v roce 2007 (MK, 2015, strana 1)

⁷ SLOVENSKO, 2015. Zákon č. 126/2015 Z. z. Zákon o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galeriách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej rady č. 372/1990 Zb. o prestupkoch v znení neškorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z.z. (dále jen knihovní zákon)

Podobně jako v České republice, bylo k určení standardů poskytovaných služeb na Slovensku vytvořeno *Metodické odporúčenia pre budovanie mestských knižnic z hľadiska podmienok a služeb*, které vymezuje pojmy (obecná, městská a regionální knihovna) a také uděluje obci jako právnické osobě možnost poskytnout svým občanům dostupné knihovnické a informační služby tím, že zřídí ve svém okrsku veřejnou knihovnu. (Kilarová, 2015, strana 1) Cílem slovenského metodického pokynu je optimalizovat podmínky knihoven, za kterých by bylo možné zajistit stálé poskytování služeb knihovnických a informačních, a zároveň efektivně využít veřejné finanční zdroje, jež by byly zřizovatelům knihoven poskytnuty. (Kilarová, 2015, strana 4) Systém zajišťování odborné pomoci menším obecním knihovnám na Slovensku je legislativně od roku 2010 také zajištěn i *Metodickým pokynem Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK z 1. Juna 2010 k určenie štandardov pre verejné knižnice*, který kvalitu a kvantitu poskytovaných služeb rozděluje na ty, které poskytuje veřejnosti regionální knihovna a ty, které obecní a městské knihovny (Metodický pokyn, 2010, strana 3).

Aktuálním trendem obecních knihoven je na Slovensku vybudovat z místních veřejných knihoven komunitní centra, která se budou primárně soustředit i na své potencionální čtenáře (Kraľova, 2010). „*Budoucnost knihoven je tak i nadále plnit svoje poslání ve vztahu k veřejnosti a poskytovat kvalitní služby podporující poznání, vzdělání a kulturu co nejširšímu okruhu uživatelů v inovované době, která bude postavená na jejich tradičních funkcích.*“ (Kilárová, 2015, strana 3).

2.4.2 Regionální funkce – USA

Sborník *Rural and Small Public Libraries: Challenges and Opportunities*, který vydal v roce 2018 Brian Real, knihovník v Calvert Library v Marylandu (USA), předkládá hlavní role amerických venkovských knihoven v regionálním systému⁸ jako veřejné instituce, které je nutné podporovat v jejich činnosti. To je nutné už jen z toho důvodu, že umožňují překlenout obyvatelům málo⁹ zalidněných venkovských oblastí tzv. digitální propast – to je možné díky tomu, že systém koordinace knihoven v Americe a konkrétně ve státě Maryland umožní venkovským knihovnám mít k dispozici vybavení (počítače, přístup na internet), které uspokojí požadavky čtenářů (například pokud hledají zaměstnání online, vyžadují vyhledání spolehlivých lékařských informací nebo je nutné zvýšit jejich počítačové dovednosti). (Real, 2018, strana 1-2) Real také ve svém článku zdůrazňuje myšlenku, že americké venkovské knihovny mají šanci zvýšit svou pozitivní roli při účasti na komunitním životě venkova (Real, 2018, strana 30), a to nejen ze strany knihovny

⁸ V originále regional library system

⁹ V USA žilo v roce 2010 19,3% obyvatel ve venkovských oblastech (Real, 2018, strana 40)

jako instituce, ale především ze strany knihovníků (proto ve státě Maryland dochází ke spolupráci s Asociací pro venkovské a malé knihovny¹⁰, která zajišťuje kolaboraci pracovníků malých knihoven s akademiky z oboru informační vědy¹¹) (Real, 2018, strana 3). Regionální systém knihoven ve státě Maryland je rozdělen na místní, regionální a státní úroveň, které jsou navzájem propojené. Regionální knihovny nabízejí svým knihovnám například zajištění katalogizace dokumentů, servis a údržbu AKS a katalogů jak pro čtenáře, tak pro zaměstnance knihovny, dohlíží na MVS. Na lepší alokaci zdrojů se vytvářejí například krajská konsorcia, která jsou již schopna si finančně dovolit platit licence do databází, čímž umožňují svým uživatelům přístup k většímu množství materiálu a zdrojů. Centrum státních knihovních zdrojů¹² dále pro stát Maryland zajišťuje tyto služby:

- koordinaci MVS,
- pořádání vzdělávacích programů,
- podpora při nákupu licencí do placených databází,
- dohled nad referencemi a sbírkami,
- asistence knihovníkům. (Real, 2018, strana 53)

2.4.3 Regionální funkce – Finsko

Finsko pro své vesnické knihovny zajišťuje výkon regionálních funkcí a spolupráci knihoven zákonem č. 904/1998 z dne 4.12.1998, který stanovuje, že „knihovna má podporovat rovnost šancí občanů při osobním rozvoji, při vzdělávání a kulturní činnosti, při nepřetržitém rozvoji vědomostí, osobních dovedností a občanských schopností“ (Služby veřejných knihoven, 2012, strana 123) Ve finských obecních knihovnách, například v Joensuu Regional Library v regionu Kontiolaitti Ziperi, jsou lidé zvyklí využívat knihovny pro své typické služby, a především jako instituce, kde mohou uspokojit své informační požadavky. Pod městskou knihovnu v Joensuu spadá celkem 11 místních knihoven a byly zde zřízeny i pojízdné knihovny. Regionální knihovna se snaží zajišťovat i kompetence pracovníků v knihovnách. Podle autorky článku Rebeky Pippula by tak zavedený regionální systém podpory místních knihoven mohl zajistit další kvalitnější a profesionálnější rozvoj knihoven ve světě, který se velice rychle mění. (Pippula, 2006) Snad proto mezi rizika existence malých knihoven patří snižování finanční podpory regionálních funkcí, nekonkurenceschopnost vůči Internetu, vliv obecných socio-ekonomických podmínek života občanů a také to, že četba se stává nepříliš vyhledávanou zálibou (Landau, 2008, strana 1).

¹⁰ Orig.: Association for Rural and Small Libraries

¹¹ LIS – library information science

¹² Orig.: State Library Resource Center

3 Regionální funkce v Plzeňském kraji a na okrese Tachov

3.1 Regionální funkce Plzeňského kraje

Současný systém výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji byl po vydání 3. knihovnického zákona vybudován na předchozím koordinačním systému střediskových knihoven byl vystavěn s ohledem na předchozí střediskový systém knihoven. Stejně jako ve všech krajích Československa do roku 2001, byl v Plzeňském kraji výkon metodických činností knihovny založen na centralizaci a společné spolupráci knihoven v kraji v rámci jednotné soustavy knihoven. Metodickou pomoc a služby vykonávaly knihovny vyššího typu, též tzv. střediskové knihovny za dohledu ústřední knihovny, která metodickou činností¹³ koordinovala. (Čerňová, 2008, strana 15-25) Po transformaci odpovědnosti v letech 1992-2005, kdy financování, zřizovatelské pravomoci a veškeré závazky vůči okresním knihovnám byly převedeny ze státu (a z okresních úřadů) na města nebo obce¹⁴, je výkon regionálních funkcí od roku 2005 organizován v Plzeňském kraji Studijní a vědeckou knihovnou Plzeňského kraje (SVK PK) se sídlem v Plzni (Čerňová, 2008, strana 41-42, 46). Tato knihovna se stala na základě zákona č. 257/2001 Sb. též krajskou knihovnou Plzeňského kraje. Za účelem koordinace a plnění cílů metodických služeb v souladu s *Metodickým pokynem Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky* SVK PK smluvně pověřila knihovny tímto výkonem v kraji. Též jako kontrolní orgán dohlíží na realizaci služeb regionálních funkcí v souladu s podmínkami, za kterých lze poskytovat veřejné knihovnické a informační služby všem občanům Plzeňského kraje. Mimo jiné je Studijní a vědecká knihovna v Plzni zprostředkovatelem finanční podpory a rozdělování dotací pověřeným knihovnám na výkon regionálních funkcí. (*Výkon regionálních funkcí*, ©2020)

TABULKA Č. 1

ROK	POVĚŘENÁ KNIHOVNA	POČET PROFESIONÁLNÍCH	POČET NEPROFESIONÁLNÍCH	CELKOVÝ POČET OBSLUHOVANÝCH
1996	TC	4		
2000	TC			40
2001	TC	4		
2002	TC	3	33	36
2003	TC	3	33	36
2004	TC	3	33	36

¹³ Metodická činnost je definována jako složka nepřímého knihovnictví, která je využívána pro budoucí a dlouhodobý rozvoj knihovnické činnosti a zvýšení kvality poskytování veřejných knihovnických služeb pro společnost, které tak umožní uspokojit své informační potřeby (Čerňová, 2008, strana 21)

¹⁴ Zákon ČNR č. 425/1990 Sb., ze 9.10.1990 o okresních úřadech a zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech

ROK	POVĚŘENÁ KNIHOVNA	POČET PROFESIONÁLNÍCH	POČET NEPROFESIONÁLNÍCH	CELKOVÝ POČET OBSLUHOVANÝCH
2005	TC	3	32	35
2006	TC	3	35	38
2008	TC	3	35	38
2011	TC	3 [2]		24
	ST		10	
				34/24
2013	TC	1	16	17
	ST		10	10
	PL		6	6
				33
2014	TC	1	16	17
	ST		10	10
	PL		6	6
				33
2015	TC	1	16	17
	ST		10	10
	PL		7	7
				34
2016	TC	1	16	17
	ST		10	10
	PL		7	7
				34
2017	TC	1	16	17
	ST		10	10
	PL		7	7
				34
2018	TC	1	16	17
	ST		10	10
	PL		7/6	7
				34
2019	TC	1	15	16
	ST		10	10
	PL		7	7
				33

Tabulka_1: Přehled knihoven v Plzeňském kraji za roky 1996–2019.

Vysvětlivky a poznámky: TC – Tachov, PL – Planá, ST – Stříbro. Přehled byl sestaven z Ročních výkazů o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za roky 2013-2019, ze statistických údajů převzatých z diplomové práce Dagmar Čerňové (2008) a ze zpracování výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji Hendrychové (2011).

3.2 Regionální funkce na okrese Tachov

Do roku 1989 na okrese Tachov byla jedna pověřená knihovna – tj. středisková, která obstarávala metodickou činnost pro ostatní obsluhované knihovny na okrese. Jako po celém tehdejších Československu, i na okrese Tachov byl v systému jednotné soustavy knihoven tzv. střediskový systém, kdy k jedné střediskové knihovně (často okresní knihovna) připadaly obecní lidové knihovny jejího okresu. Ta vykonávala úlohu *odborného a metodického ústředí* (Čerňová, 2008, strana 19). Ještě před zavedením jednotné soustavy knihoven (vznikla se zákonem č. 53/1959 Sb., o jednotné soustavě knihoven ze dne 9. července 1959) se například v roce 1954 knihovna města Plzně zapojila do projektu *Pomoc pohraničí*, a tak na okrese Tachov do oblastí, kde nebyla zřízena pobočka knihovny, jezdil bibliobus. (Rychtaříková, 2014, strana 8) Zde každou obec pojízdná knihovna navštívila dvakrát a výpůjční služby zajišťovali pracovníci kontroly místních knihoven. Po roce 1954 se do trasy bibliobusu přidala i knihovna ve Stříbře a okresy Domažlicko, Horšovský Týn a další (Rychtaříková, 2014, strana 22).

S blížícím se začátkem nového tisíciletí a se začátkem transformace¹⁵ knihoven počátkem roku 1992 (do tohoto roku byly všechny knihovny okresů zřizovány okresním úřadem) byla i městská knihovna v Tachově v roce 1996 zbavena své právní subjektivity a byl jí odebrán statut okresní knihovny a byla tak začleněna jako jeden z odborů Městského kulturního střediska v Tachově¹⁶. To bylo v době, kdy na okrese Tachov bylo 36 profesionálních místních obecních knihoven, 4 profesionální, 3 střediskové (Čerňová, 2008, strana 67), tedy celkem 40 obsluhovaných knihoven (Mašková, 2011, strana 36). Odbor knihovna i nadále zprostředkoval výkon regionálních funkcí (cirkulace výměnného fondu včetně jeho tvorby, konzultace a poradenskou činnost, statistiku celého okresu, ale i meziknihovní výpůjční služby, reprografické a informační služby). Tehdy obce finančně přispívaly na průběžné doplňování knihovního fondu ve střediskové knihovně a mnohdy hradily i mzdu knihovníka ve své obecní knihovně. (Čerňová, 2008, strana 67-68)

V roce 2001 a 2002 vykonávala funkci pověřené knihovny na okrese Tachov stále knihovna městského kulturního střediska Tachov jako příspěvková organizace¹⁷. Na 51 379 obyvatel okresu

¹⁵ Tedy počátek přesunu zřizovatelských kompetencí ze státu na městské úřady, které měly po tomto ustanovení být zajišťovateli výkon regionálních funkcí skrze svou městskou knihovnu v okresním městě (Čerňová, 2008, strana 40)

¹⁶ Městské kulturní středisko Tachov – odbor knihovna

¹⁷ Dotační příspěvek je propočítáván na jednu smluvně pověřenou knihovnu na základě počtu základních knihoven a poboček v kraji a tyto příspěvky jsou určeny na konkrétní činnosti, které jsou dotací vymezeny

v tehdy připadalo 40 obecních knihoven a v roce 2001 to byly i 4 profesionální knihovny (Bor, Planá, Stříbro a Tachov), o dva roky později (tedy za roky 2002 a 2003) to bylo o 3 neprofesionální knihovny méně a ubylo i o jednu profesionální knihovnu (Čerňová, 2008, strana 75-77, 84, 97) Pověřená knihovna v Tachově díky finančním příspěvkům obcí (16 Kč,- na obyvatele za rok) měla více prostředků na nákup dokumentů do knihovního fondu pro menší knihovny (Čerňová, 2008, strana 100).

Tři roky po vydání knihovního zákona (zákon č. 257/2001 Sb.) a rok poté, co se regionální systém výkonu funkcí rozběhl naplno, bylo na okrese Tachov znovu 36 obsluhovaných knihoven a z tohoto počtu stále profesionální v Boru, Stříbře a v Plané. (Čerňová, 2008, strana 103) Rok na to byla stanovena konečná pravidla pro financování výkonu v Plzeňském kraji¹⁸ na základě Programu podpory zajištění regionálních funkcí (Čerňová, 2008, strana 115). Tachovský okres měl 35 obsluhovaných knihoven spolu se 3 profesionálními, dalším rokem přibýly tři obecní knihovny, mezitím co se počet profesionálních nezměnil (a to zůstalo až do roku 2008, stejně jako možnost přijímat finanční příspěvky od obcí na fond pro knihovny). (Čerňová, 2008, strana 121, 126) Významnější změny se odehrály v roce 2011 a 2012, kdy se v okrsku města Stříbro stala Městská knihovna Stříbro¹⁹ pověřenou knihovnou regionálními funkcemi pro svých 10 neprofesionálních obsluhovaných obecních knihoven. Jinak systém výkonu regionálních funkcí zůstal stejný: Městské kulturní středisko, odbor knihovna, měla nakonec jen 2 profesionální knihovny a 24 neprofesionálních (Hendrychová, 2011; SVK PK, 2013). O rok později se k Městské knihovně Stříbro přidala jako třetí pověřená knihovna okresu; Městská knihovna Planá²⁰, která si do své oblasti výkonu vzala 6 místních neprofesionálních obsluhovaných knihoven, a i zde získávala od začátku své působnosti finanční příspěvky na nákup knihovního fondu (15 Kč, - na obyvatele) a disponovala též vlastním fondem. Tím se tak stala pověřená knihovna v Tachově patronem jen jedné profesionální knihovny (město Bor) a též svých 16 neprofesionálními.

V následujících letech (tedy mezi lety 2014 a 2018) se počet obsluhovaných knihoven na okrese Tachov měnil jen velice nevýrazně, stejně tak do systému výkonu regionálních funkcí nebyla připojena žádná další obsluhovaná profesionální nebo pověřená knihovna. Městské

(Čerňová, 2008, strana 80). V roce 2003 byl odbor knihovna financován z rozpočtu města Tachova (Čerňová)

¹⁸ Finance a poskytování peněžních příspěvků bylo vloženo jako kompetence pro kraje a krajské knihovny a poté se suma dělí tak, že je vždy část rozdělena na jednu obsluhovanou knihovnu zřízenou obcí (Čerňová, 2008, strana 116-117)

¹⁹ Do roku 2012 sama obsluhované profesionální knihovna

²⁰ Též dříve sama obsluhovaná profesionální knihovna spadající pod pověřenou knihovnu Městského kulturního střediska Tachov – odbor knihovna

kulturní středisko Tachov – odbor knihovna tak vykonávalo regionální funkce pro 17 obsluhovaných knihoven (z toho je 16 neprofesionálních a 1 profesionální knihovna v Boru) a v roce 2019 to bylo již jen 15 neprofesionálních a 1 profesionální knihovna. Městská knihovna Stříbro měla (a má) po tuto dobu až do současnosti 10 obsluhovaných knihoven neprofesionální a žádnou profesionální. Městská knihovna Planá v roce 2015 přibrala jednu obsluhovanou knihovnu, vykonává tak metodickou činnost a pomáhá poskytovat veřejné knihovnické a informační služby pro 7 obsluhovaných knihoven. (SVK PK, 2014-2019)

3.3 Obsluhované knihovny na okrese Tachov

V současné době je na okrese Tachov celkem 33 obsluhovaných knihoven, z toho jedna profesionální obsluhovaná knihovna (SVK PK, 2019). Tabulka č. 2 nabízí přehled v kategoriích těchto knihoven. Kategorie byly vytvořeny na základě Standardu pro dobrou knihovnu²¹, a to podle počtu obyvatel v místě, kde knihovna sídlí (viz. tabulka č. 2)

TABULKA Č. 2

POČET OBYVATEL OBCE	MĚSTSKÉ KULTURNÍ STŘEDISKO TACHOV– ODBOR KNIHOVNA	MĚSTSKÁ KNIHOVNA STŘÍBRO	MĚSTSKÁ KNIHOVNA PLANÁ
1-500	Dlouhý Újezd, Lesná, Staré Sedlo (+Darmyšl), Třemešné	Cebiv, Erpužice, Trpísty, Kšice, Ošelín, Svojsín, Záchlumí, Sytno	Horní Kozolupy, Kočov, Olbramov
Celkem	5	8	3
501-1 000	Halže, Chodský Újezd, Rozvadov,	Kostelec	Bezručovice, Konstantinovy Lázně
Celkem	3	1	2
1 001-3 000	Přimda (Třískolupy, Velké Dvorce), Chodová Planá, Staré Sedliště, Stráž	Kladruby	Černošín
Celkem	4[6]	1	1
3 001-5 000	Bor		
Celkem	1		

Tabulka_2: Přehled obecních knihoven podle počtu obyvatel v obci na okrese Tachov (2018-2019)

²¹ Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. 2. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2013. 11 stran. ISBN 978-80-628-8

TABULKA Č. 3

ROK	NÁKUP Z DOTACE	NÁKUP OD OBCÍ	ROZVEZENO SOUBORŮ	ROVEZENO KNIH
2013	1 404	1 096	94	9 395
2014	873	1 405	105	11 299
2015	919	1 149	76	8 179
2016	999	1 177	76	8 565
2017	814	1 497	68	7 174
2018	876	1 019	70	7 043
2019	831	939	72	7 786
Celkem	6 716 titulů	8 282 titulů	561 souborů	59 441 knih

Tabulka_3: Přehled zakoupeného a distribuovaného výměnného knihovního fondu pro obsluhované knihovny na okrese Tachov z let 2013-2020. Tento přehled byl vytvořen na základě ročních výkazů o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za tyto roky: 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 a 2019 [za výše uvedené roky].

Pro přehled bylo na okrese Tachov za 6 let fungování služeb v rámci regionálních funkcí průměrně za jeden rok 1 119 titulů zakoupeno z finančních dotačních prostředků, 1 380 titulů pak bylo zakoupeno ze příspěvků od obcí (zřizovatelů) a mezi obsluhované knihovny bylo v průměru ročně rozvezeno přibližně 93,5 výměnných souborů a z toho průměrně 9 906 knih.

3.3.1 Obsluhované knihovny Městského kulturního střediska Tachov – odbor knihovna

Obsluhované knihovny od své patronské organizace *Městské kulturní středisko Tachov – odbor knihovna*, přijímaly každým rokem též poradenské služby a konzultace především z knihovnických oblastí podle toho, jak bylo potřeba, rady ohledně obsluhy a servisu výpočetní techniky, poté na téma kvality a obsahové hodnoty výměnných fondů. Též probíhaly mezi obecními knihovnami kontroly deníků knihoven, výpůjčních sáček, a revidovalo se i řazení fondu. Metodická pravidelně pořádala každoroční porady a semináře pro neprofesionální knihovníky místních knihoven, celkem proběhlo 13 seminářů, 6 porad a zúčastnilo se 84 knihovníků. (SVK PK, 2014-2020) Aktivně se na pořádání akcí pro děti podílela i jediná profesionální knihovna na okrese (knihovna v Boru) a i ostatní obsluhované knihovny se zapojily též („Seznam se s knihovnou“, „Stromkování“, literární soutěž „Tachovská reneta“, „Březen měsíc čtenářů“, „Noc s Andersenem“, „Týden knihoven“ nebo „Den pro dětskou knihu“ nebo autorská čtení regionálních autorů). Výměnný fond a jeho distribuce (cirkulace) byla jednou z nejžádanějších služeb; celkem bylo do fondu za již zmíněné období pořízeno 7 741 svazků knih a rozvezeno celkem 294 souborů. V roce 2013 byla zrušena působnost knihovny v Tisové²² a též ukončila svou činnost obsluhovaná knihovna v Lomu. (SVK

²² Tato spadala pod pověřenou knihovnu MKS Tachov – odbor knihovna

PK, 2014) Naopak v obci Hostíčkov místní občané zřídili knihovnu namísto autobusové zastávky a obec Hanov se mohla pochlubit pojízdnou knihovnou, zhotovenou místním občanem z vleku za traktorem. (HŘÍBAL, 2015). Aktuálně má pověřená knihovna Tachov pod správou 16 knihoven, z toho 1 je profesionální, protože v roce 2019 ukončila svou činnost knihovna v Částkově (SVK PK, 2020, strana 6).

3.3.2 Obsluhované knihovny Městské knihovny Stříbro

V prvním roce působení *Městské knihovny Stříbro* jako pověřené knihovny, uspořádala tato knihovna pro své obsluhované knihovny poradů, kde byli neprofesionální knihovníci poučeni o výkonu regionálních funkcí, o vedení statistických výkazů nebo byli seznámeni s půjčováním a využíváním elektronických knih a čteček. Samozřejmě se i v tomto okrsku obsluhované knihovny aktivně podílely na kulturně vzdělávacích akcích pro dětské čtenáře (například knihovna v Záchlumí). Porady a semináře se konaly každým rokem (například seminář k Microsoft Office 2013, „Sociální sítě-problematika a možnosti“, „AKS Tritius“ a přednáška na téma GDPR) a chvályhodný byl i podíl zřizovatelů místních knihoven na nákupu knih do výměnného fondu. Obecně je okruh knihoven pod správou MK Stříbro zaměřen na vzdělávání svých pracovníků – za 5 let se seminářů a porad zúčastnilo celkem 23 pracovníků knihoven. Městská knihovna Stříbro jako pověřená knihovna od roku 2013 do roku 2019 vydistribuovala 166 souborů výměnného fondu, což znamená 17 320 knih mezi své obsluhované knihovny. Dále pak za příspěvky obcí pořídila 3 659 nových titulů. (SVK PK, 2014-2020)

3.3.3 Obsluhované knihovny Městské knihovny Planá

Pod patronát pověřené knihovny *Městská knihovna Planá* patří celkem 7 obsluhovaných knihoven, o kterých z ročních výkazů regionálních funkcí Plzeňského kraje je patrné, že z důvodu vysokého věku neprofesionálních knihovnic a také kvůli nepříznivému zajištění dopravy výměnných souborů, vyžadují více konzultace a metodickou pomoc v oblasti knihovnických činností (pro představu v rámci metodických návštěv například probíhaly kontroly deníků knihoven, kontroly výpůjčních seznamů nebo systém řazení fondu). Od roku 2015 byly dvě obecní knihovny jmenovány do soutěže o titul „Vesnice roku“. Každým rokem byly ze strany *Městské knihovny Planá* pořádány semináře, porady nebo besedy pro místní knihovníky (například přednáška na téma „Práce se čtenářem“, „Nabídka aktivit pro knihovny regionu“). Těchto akcí se celkem zúčastnilo 9 knihovníků. Od roku 2013 do roku 2019 bylo mezi malé knihovny rozvezeno 9 973 knih (tedy 101 souborů), zatímco z příspěvků obcí a dotačních příspěvků bylo zakoupeno celkem 3 288 knih. (SVK PK, 2014-2020)

TABULKA Č. 4

Za rok:	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
MKS-TC	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●
PL	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●
ST	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●

Vysvětlivky:

- využití nákupu knih do výměnného fondu (využití finančních příspěvků dotací na nákup knih i příspěvků od obcí)
- poradenské a konzultační služby od metodiků pověřených knihoven ve věci knihovnických činností, pořádaly se odborné porady, semináře a vzdělávací akce pro knihovníky neprofesionálních knihoven
- pomoc metodika při revizi fondu (často v místních knihovnách, které disponují vlastním fondem)
- knihovny pořádaly samy vzdělávací a kulturní akce pro své uživatele (výstavy, besedy s regionálními autory atd.)

Použité zkratky MKS-TC, PL a ST značí pověřené knihovny na okrese Tachov (MKS-TC – Městské kulturní středisko Tachov – odbor knihovna; PL – Městská knihovna Planá; ST – Městská knihovna Stříbro)

Tabulka_4: *Přehled služeb pověřených knihoven, které od roku 2013 do roku 2019 přijímaly obsluhované knihovny. (k vytvoření byla využita data z Ročních výkazů i výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za roky 2013 až 2019).*

4 Zpracování praktické části – rozhovory

Praktická část mé bakalářské práce je založena na kvalitativním výzkumu. Výzkum byl proveden formou polostrukturovaného rozhovoru na předem definované otázky, přičemž byla zvolena základní výzkumná otázka:

Jak vnímají obsluhované knihovny poskytování služeb v rámci regionálních funkcí a jak by vypadaly služby obsluhovaných knihoven bez existence regionálních funkcí?

Rozhovor s vybranými respondenty byl veden na základě těchto dvanácti otázek (pro získání hlubšího datového obsahu byly k jednotlivým hlavním otázkám zvoleny doplňující otázky, které se vztahovaly k tématu a rozšiřovaly hlavní linii rozhovorů – tyto otázky jsou v přehledu odlišeny kurzívou):

- 1) Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?
- 2) Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Vás pověřená knihovna (PK) zajišťuje?
Jaké spatřujete výhody ve spolupráci s pověřenou knihovnou, a jaké nevýhody? Jak spolupracujete s Vaší partnerskou knihovnou (knihovnicí)? Jaké služby pro Vás zprostředkovává a jakým způsobem?
- 3) Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?
- 4) Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovnických služeb podílí obec/město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolupracuje?
Jak se Vám spolupracuje se svým zřizovatelem? Jeví Vaše obec (město) o knihovnu zájem od začátku? Měnil se přístup zastupitelů a starosty ke knihovně?
- 5) Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?
Jste spokojeni s tím, jak Vám je distribuován výměnný fond z partnerské pověřené knihovny? Disponujete vlastním knihovnickým fondem, nebo jsou výměnné soubory Vaším jediným zdrojem, který tvoří Váš fond?

- 6) Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?
- 7) Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost (výstavy, soutěže, besedy), a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uvedte příklad)?
- Pokud žádné akce pro veřejnost ani pro děti nepořádáte, proč?*
- Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývací obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?*
- Jak čtenáři vnímají otevírací dobu knihovny? Jsou spokojeni?*
- 8) Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?
- 9) Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?
- 10) Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřizovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven?
- 11) Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vašim čtenářům v knihovně mohly probíhat?
- 12) Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se Vám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?
- Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?*

Jednotliví respondenti byli vždy předem (prostřednictvím emailu, telefonického rozhovoru, na místě rozhovoru) seznámeni s anonymním vedením rozhovoru – z toho důvodu jsou v bakalářské práci uváděni pod označením *Respondentka*, někdy zkráceně jako *Resp_*, což je označení, jež jsem použila v doslovných prepisech jednotlivých rozhovorů (viz příloha).

Celkový počet respondovaných pracovníků obecních obsluhovaných knihoven ve zkoumaném úseku je sedm. Z omezení časových i jiných byly některé rozhovory provedeny po předchozí domluvně prostřednictvím emailové komunikace. (Jednotlivé rozhovory byly realizovány v období od února do dubna roku 2020.)

S cílem zachovat anonymitu respondentů i jejich pracovišť, jsou jednotlivé subjekty výzkumu rozděleny podle kategorií, které stanovil Standard pro dobrou knihovnu²³ - tedy podle počtu obyvatel v obci či místě, kde je knihovna zřízena.

<i>Přehled obsluhovaných knihoven na okrese Tachov k roku 2018</i>			
POČET OBYVATEL OBCE	Pověřená knihovna	Počet knihoven	Přidělené ID
1-500	TC	4	K1
	ST	8	
	PL	3	
501-1 000	TC	3	K2
	ST	1	
	PL	2	
1 001-3 000	TC	4	K3
	ST	1	
	PL	1	
3 001-5 000	TC	1	K4

Tabulka_5: Přehled obsluhovaných knihoven na okrese Tachov – kategorie.

V tabulce č. 5 jsou vyznačeny jednotlivé kategorie a přidělené ID (identifikační označení) každé knihovny, které nijak neporušuje stanovenou anonymitu respondentů. Použité zkratky v přehledové tabulce jsou akronymy označení pověřené knihovny: TC – Městské kulturní středisko Tachov – odbor knihovna, ST – Městská knihovna Stříbro, PL – Městská knihovna Planá.

²³ Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. 2. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2013. 11 stran. ISBN 978-80-628-8

4.1 Obsluhovaná knihovna č. 1

Obsluhovaná knihovna č. 1 je obecní neprofesionální knihovna se sídlem v místním Kulturním domě v 2. nadzemním poschodí. Prostory knihovny tvořila jedna místnost s regály, výpůjčním pultem, přístupem na internet (jedna stanice) a oddělenou skříňkou na vyřazené knihy a dary od čtenářů, které jsou k rozebrání. Rozhovor byl veden s místní knihovnicí, která je jako odpovídající vedena pod označením Respondentka 1.

4.1.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 1

Respondentka 1 v rozhovoru uvedla, že v knihovně pracuje již od roku 2013. Knihovna, v níž pracuje, je příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí již od samého počátku a v současné době má knihovna v obci otevřeno jednou do týdne na hodinu. To je důvodem, proč se Respondentka jako knihovnice nesetkává s metodikem, který vykonává služby pověřené knihovny. Knihovna je příjemcem pouze služeb týkající se distribuce výměnného knihovního fondu, a to ještě do té míry, že se Respondentka s metodikem při výměně souborů, které jsou distribuovány, osobně nesetkává. Na případné konzultace se tak dorozumívají telefonicky (to je například při svozu a vývozu souborů – knihy k odvezení respondentka vždy vybere, připraví do knihovny a odtud si je metodička vyzvedne a zanechá v knihovně nově přivezené knihy). V takovém případě je zde velice ceněna pomoc místního starosty, který v nepřítomnosti Respondentky s metodičkou jedná (přebírá soubory, umožňuje přístup do knihovny). Respondentka tedy uvedla, že metodik je zodpovědný za tvorbu, distribuci a výběr knihovního fondu. Výběr knih probíhá na základě telefonických konzultací, většinou na žádosti čtenářů (pokud se jedná o novinky, aktuální bestsellery), též odborné zpracování je v režii pověřené knihovny, protože obecní knihovna č. 1 nedisponuje vlastním knihovním fondem.

Spolupráci s pověřenou knihovnou (otázky 2 a 3) si Respondentka velice chválí, označuje ji jako bezproblémovou, především co se týče specifických požadavků na knihy do fondu. Důvodem je absence vlastního knihovního fondu knihovny, což znamená, že by podle Respondentky knihovna v obci bez fondu pověřené knihovny nemohla vůbec existovat – a to ani za předpokladu, že by si knihovna měla kupovat knihy sama. To by dle odpovědi nebylo ani finančně možné. Druhým důvodem komplikací v této oblasti služeb čtenářům by byl obměňovaný a neaktualizovaný fond, čímž by se snížila jeho kvalita. Výhodou poskytování fondu z pověřené knihovny je i péče o něj, kterou by respondentka dle svých slov sama nedokázala zvládnout (ve smyslu výběr, aktualizace, knihovnické zpracování, nákup, revize). Takto je zpracovatelem pouze ročních statistických výkazů, které odevzdává metodikovi poštou. Servis AKS jako službu v rámci regionálních funkcí knihovna nepřijímá – v knihovně jsou vedeni čtenáři a výpůjčky pomocí

lístkového systému. Online katalog nepoužívají, přestože mají k dispozici v knihovně jeden počítač pro veřejnost (možnost přístupu na internet ale nikdo nevyužívá).

Na otázku č. 4, která se týkala součinnosti obce (tedy zřizovatele), byla odpověď opět kladná (například bylo přínosné, že obec nechala zrekonstruovat prostory knihovny, nakoupila nové regály, opravila podlahy) a současný starosta též spolupracuje s metodikem (jak bylo řečeno výše, umožňuje přístup do knihovny za účelem předání výměnného souboru).

Vzdělávání a doplňkové informování místní knihovnice probíhá formou porad, které se konají jednou za rok, kterých se Respondentka pravidelně účastní. Z akcí, které pořádá pověřená knihovna a na které byla Respondentka zvána, jsou to především cestopisné přednášky nebo autorská čtení. V souvislosti s propagací knihovny a účasti knihovny na kulturních a společenských akcích (pořádané obcí nebo knihovnou), Respondentka sdělila, že v knihovně žádné kulturní akce (výstavy, soutěže, besedy) nepořádá, i když dodává, že kdyby byl zájem a lidé by chtěli knihovnu otevřít v době konání společenských akcí v obci nebo v kulturním domě, nebyl by to problém, ovšem nikdo zatím o nic takového zájem nejevil. Respondentka ovšem přiznává, že je knihovna místem setkávání lidí (především čtenářů), i když vzhledem k omezené otevírací době knihovny taková účast lidí nepřesáhne více jak pět čtenářů v jeden čas (tato situace nastává v momentně, kdy se čtenáři v knihovně sejdou v jeden čas náhodně a konzultují mezi sebou půjčenou četbu). Otevírací doba je podle Respondentky 1 vyhovující.

Celkově Respondentka 1 hodnotí přijímané služby v rámci regionálních funkcí, které zprostředkovává pověřená knihovna, velice kladně – na otázky 10-12 odpovídala s důrazem na výhody obměňování a distribuci výměnného fondu, který je pro chod knihovny a zpřístupňování flexibilního fondu i pro její existenci naprosto klíčový. Jako přínosné hodnotila především obsahové pojetí fondu (tedy knižní novinky).

4.2 Obsluhovaná knihovna č. 2

Městská knihovna, jež má otevřeno více jak 15 hodin týdně, sídlí v samostatné budově. V této knihovně jsem jednala s Respondentkou č. 2, která je vedoucí místní knihovny. Knihovna je vybavena více místnostmi s regály, prostorem pro konání besed a přednášek, s přístupem na internet. Pracovnice knihovny zřídila ve městě působení hned dvě knihobudky.

4.2.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 2

Z rozhovoru u Respondentky číslo 2 vyplynulo, že knihovna, v níž pracuje, je příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí již minimálně 10 let. Na první otázku rozhovoru Respondentka odpověděla kladně, tedy se setkala s pojmem regionální funkce knihoven a představila ho ve

smyslu dodávání výměnných souborů do knihovny. Obsluhovaná knihovna je tak příjemcem služeb souvisejících s cirkulací, distribucí a aktualizací knihovního fondu. Z odpovědí na následující otázky rozhovoru vyšlo najevo, že spolupráce s pověřenou knihovnou probíhá bez problémů a je pro obsluhovanou knihovnu velice přínosná. Knihovna sice má vlastní fond, je však spíše výhodou, když může doplnit některé tituly z výměnného fondu a vyhovět tak lépe požadavkům čtenářů. Konzultace a odborné rady se tedy většinou ze strany metodika vůči knihovně pohybují v okruhu tématu knihovního fondu (prodloužení výpůjček, vracení knih atd.) Zároveň Respondentka sdělila, že jsou pro ni přínosné porady a konzultace metodika, protože jsou zde poskytovány informace o aktuálním dění v oblasti regionálních funkcí knihoven. Také se účastnila přednášek pořádaných příslušnou pověřenou knihovnou nebo rekvalifikačních kurzů (katalogizace). Na otázku číslo 8 Respondentka uvedla, že pro výkon regionálních funkcí knihoven její obsluhovaná knihovna používá knihovní systém Clavius a s jeho technickým servisem a následnou péčí i aktualizací je spokojena. Též sama Respondentka provádí roční statistiky a výkazy.

Spolupráce s jinými institucemi – jako je zřizovatel a vzdělávací instituce v místě působnosti knihovny – je též Respondentkou velice chválena. Zmiňuje se například, že zřizovatel spolupracuje především prostřednictvím účasti na kulturních a společenských akcích, které jsou přímo v režii knihovny a místní pracovníci (například poskytuje prostory na pořádání besed či přednášky na místním zámku) či zaštiťováním těchto akcí z finančního hlediska. Knihovna má z velké části svůj vlastní fond, o který pečuje paní knihovnice, a na jehož nákup město peněžně přispívá (což se týká i hrazení předplatného časopisů do knihovny). Knihovna a její knihovnice aktivně spolupracuje s místní školkou, školou i se seniory (pořádá akce typu výtvarných dílen, rukodělné kurzy, soutěže, besedy a přednášky na různá témata, například týkající se období Vánoc, Velikonoc apod.)

V otázce toho, zda by obsluhovaná knihovna mohla fungovat bez podpory regionálních funkcí, Respondentka přiznala, že by knihovna byla schopna poskytovat základní veřejné knihovnické a informační služby. Jako úskalí jistě samostatnosti knihovny vedla, že by to nebylo možné z časového a finančního hlediska a dále zdůraznila, že bez možnosti rozšířit svůj fond o ten výměnný z pověřené knihovny (i služby rámci MVS), by byla jeho kvalita nedostačující (absence novinek nebo určitého typu žánru, kupříkladu beletrie pro děti mladšího a staršího školního věku, absence možnosti vypůjčení více titulů více čtenářům na delší výpůjční dobu).

Celkově tedy hodnotí přijímané služby pozitivně, a to s důrazem na neocenitelné zkušenosti a pomoc, které nabízí metodik a pověřená knihovna.

4.3 Obsluhovaná knihovna č. 3

Rozhovor v této knihovně byl veden s opět s jednou Respondentkou. Knihovna sídlí v budově městského úřadu. Prostory knihovny jsou tvořeny více jak třemi místnostmi. Rozhovor byl zpracován s Respondentkou číslo 3.

4.3.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 3

Respondentka 3 na úvodní otázku uvedla, že chápe regionální funkce knihoven jako zpřístupnění služeb knihoven všem, bez rozdílu. Hlavní službou od pověřené knihovny, kterou obsluhovaná knihovna číslo 3 přijímá, je tvorba, distribuce a zpracování výměnného fondu a také pomoc s revizí a inventurou tohoto fondu, kterou se zabývá pracovník pověřené knihovny. I tak má knihovna vlastní knihovní fond, který tvoří cca 2 000 knih. Servis AKS knihovna nevyžaduje, protože používá lístkový katalog a na evidenci výpůjček používá vlastní neoficiální program. Co se týče vedení statistik, též si je zajišťuje Respondentka sama.

Ve spolupráci s pověřenou knihovnou nejvíce Respondent uvítala pomoc při zavádění stanice s připojením na Internet. Účast na pravidelných poradách je možnost pro knihovnici získat zkušenosti od kolegů z jiných obsluhovaných knihoven na okrese. Knihovna dále spolupracuje s místními kulturními institucemi (regionální muzeum), ale i se školkami, školou, družinou, pro které pořádá akce. Aktuálně bezproblémovou vidí Respondentka 3 i spolupráci se svým zřizovatelem (obec v zastoupení starosty) a také jsou výhodou příspěvky obce na nákup knih do fondu.

Za 23 let práce v obsluhované knihovně je v současné době Respondentka 3 toho názoru, že by bez existence regionálních funkcí služby knihovna dokázala zajistit, ale bylo by to velice složité, protože by mohla být ohrožena samotná existence knihovny (chyběly by finance i technická podpora obecního úřadu i odborná podpora ze strany metodika).

4.4 Obsluhovaná knihovna č. 4

Obecní knihovna sídlí v budově svého zřizovatele (obecní úřad), je zařízena dvěma místnostmi, výpůjčním pultem, regály s fondem a jednou počítačovou stanicí. I zde pracuje jedna knihovnice, Respondentka 4.

4.4.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 4

Jako menší obsluhovaná knihovna se 43 čtenáři je na základě odpovědí Respondentky číslo 4 příjemcem především služeb souvisejícími s výměnným knihovním fondem (distribuce, cirkulace, odborné zpracování atd.), který je do knihovny distribuován dvakrát do roka.

V záležitosti spolupráce s pověřenou knihovnou a jejím metodikem je knihovna spokojena, především v aktualizaci fondu a výběru knih. Konzultace probíhají telefonicky nebo po emailu, kdy je pracovnice knihovny zvána na akce, jež pořádá pověřená knihovna. Mimo jiné se Respondentka 4 dle vlastních slov pravidelně účastní porad, dále sama zpracovává roční výkazy a statistiky. Ve vedení knihovny nebylo potřeba žádné zaškolování, pouze konzultace s metodikem, protože knihovna používá lístkový výpůjční systém. Obec se podílí na chodu knihovny tím, že poskytuje prostory pro knihovnu a též doplňuje fond knihovny o regionální literaturu a platí předplatné periodik. Mezi partnerské kulturní instituce v obci patří družina, škola a školky, pro které jsou pořádány akce (Březen měsíc knihy). Výstavy se ale v knihovně nepořádají. Nicméně spolupráci obecně si Respondentka 4 chválí, není v ní problém a též si považuje i spolupráce s metodikem a nadřazenou knihovnou s ohledem na knihovní fond, jehož distribuce je pro knihovnu existenčně důležitá a stejně jak i výběr, zpracování i revize knih. Uživatelé jsou s fondem i s knihovnou spokojeni, Respondentka 4 na druhou stranu uvádí, že by žádali prodloužení otevírací doby.

Dle mínění Respondentky 4 by knihovna nemohla fungovat bez možnosti poskytování kvalitního a pravidelně cirkulovaného knihovního fondu, a tedy by nebyly zajišťovány veřejné knihovnické a informační služby bez regionálních funkcí. Za důsledek neaktualizace knihovního fondu by Respondentka viděla úbytek čtenářů poté, co by vyčerpali veškeré možnosti získat požadované knihy.

4.5 Obsluhovaná knihovna č. 5

Z časových důvodů a z důvodů nařízení vlády v souvislosti s koronavirem byl tento rozhovor proveden písemnou formou, kdy Respondentka 5 odpověděla na otázky v emailové komunikaci.

4.5.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 5

Za 15 let výkonu povolání knihovníka v obecní knihovně č. 5 Respondentka 5 uvádí, že bez výměny knih, a tedy bez distribuce výměnných souborů do knihovny 4x za rok, by knihovna neexistovala. Spolupráce je tedy velice přínosná a *na vysoké úrovni* i přesto, že knihovna má částečně i vlastní fond, který ovšem není dostačující k tomu, aby uspokojil poptávku (vlastní nákup, dary od občanů). Respondentka tedy souhrnně uvedla, že bezproblémová a vyhovující je jak spolupráce s pověřenou knihovnou, tak se zřizovatelem (obec přispívá na nákup knih do fondu, platí předplatné časopisů, má zájem o knihovnu). Přínosné z hlediska získávání informací jsou porady a konzultace. Knihovna je kvůli prostorovému omezení neuzpůsobena pořádat vlastní společenské a kulturní akce, ale pořádá se například Pasování prvňáčků. Servis AKS knihovna nevyžaduje, a zápis i tvorbu statistik si Respondentka zajišťuje sama ve spolupráci se zřizovatelem.

Celkově je podle Respondentky v souvislosti s odpověďmi na otázky 10-12 teze jasná (jednoznačná) – bez služeb v rámci regionálních funkcí by knihovna v obci neexistovala.

4.6 Obsluhovaná knihovna č. 6

V této knihovně nebyl z důvodů opatření vlády ČR (nouzový stav v souvislosti s pandemií koronaviru – pozn. řešitele) proveden rozhovor v rámci osobního setkání, ale za přispění emailové korespondence.

4.6.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 6

S přihlédnutím k faktu, že Respondentka 6 působila jako knihovnice v době provedení rozhovoru pouze jeden měsíc, byly odpovědi většinou stručné. Ovšem na úvodní otázku č. 1 odpověděla kladně, s tím, že zmínila prostudování Metodického pokynu Ministerstva kultury ČR. Práci s pověřenou knihovnou Respondentka 6 nemohla nijak ohodnotit z toho důvodu, že se s metodikem ještě nesešla, uvedla však, že bez poskytovaných služeb pověřené knihovny by ani tak *nebyla knihovna schopna provozu* – a to především z toho důvodu, že pověřená knihovna zajišťuje cirkulaci a nákup knihovního fondu. Vedení statistiky si zajišťuje Respondentka sama. Ze strany obce (zřizovatele) je podpora knihovny znatelná především z finančního pohledu. Z odpovědi na otázku č. 7 je jasné, že ze strany pracovnice knihovny je snaha o pořádání akcí pro děti a utvoření tak „komunitního centra“ v obci. Z odpovědi na otázku č. 8 vyplývá, (ač zde nebyl osobní kontakt) že knihovna provádí výpůjčky pomocí lístkového systému. Z odpovědí tedy též vyplývá, že přestože Respondentka 6 je pracovnící v knihovně omezený čas, shledává, že bez služeb v rámci regionálních funkcí by knihovna nebyla schopna samostatného provozu. Na otázky č. 11 a č. 12 nebylo zodpovězeno.

4.7 Obsluhovaná knihovna č. 7

V této instituci byl rozhovor veden prostřednictvím emailové komunikace z důvodu nařízení vlády v souvislosti s pandemií koronaviru. Na otázky mi odpověděla Respondentka 7.

4.7.1 Analýza rozhovoru z obsluhované knihovny 7

V odpovědích na otázky Respondentka 7 uvádí, že knihovna spolupracuje s místní pověřenou knihovnou a od ní přijímá především služby, které zahrnují distribuci, správu a aktualizaci výměnného fondu. Zároveň knihovna spolupracuje s metodikem při revizích a evidenci knih z výměnného fondu. Knihovna se snaží uspokojit zájmy čtenářů především tím, že zajišťuje k výměnnému fondu i svůj vlastní knihovní fond. Dále je knihovna příjemcem služeb týkajících se účasti na poradách a akcích pořádaných pověřenou knihovnou, účast na vzdělávacích seminářích

je však odpovězena záporně. V této souvislosti probíhají konzultace, které se konají i čtyřikrát do roka (témata konzultací se týkají především výpůjček), ale také kontakt probíhá telefonicky i emailovou formou.

Co se týče spolupráce se zřizovatelem i jinými institucemi, Respondentka 7 uvádí, že obec má o knihovnu zájem a též podporuje především finančně její provoz (nákup knih do fondu) i pomocí při kulturních a společenských akcích konaných v obci (knihovna poskytuje prostory pro konání akcí, zajišťuje občerstvení atd.) a velice chválena je i spolupráce s místním starostou.

Akce a společenské či kulturní vyžití dle Respondentky si zajišťuje knihovna sama a jedná se především o akce pro děti – tedy knihovna dále spolupracuje s místními vzdělávacími institucemi (besedy, přednášky atd.). Naopak je ale z odpovědí patrné, že vytvořit z knihovny komunitní centrum není možné kvůli omezeným prostorám či omezené otevírací době (s touto jsou však čtenáři spokojeni). Respondentka dále uvádí, že servis automatizovaného knihovního systému nevyžadují, protože se pro evidenci čtenářů a výpůjček používá lístkový systém – podobná situace panuje i ve nevyužívání pomoci při tvorbě statistik, tu knihovnice vypracovává sama.

Celkově tak Respondentka hodnotí spolupráci s pověřenou knihovnou a nabízené služby velice kladně, přidává i nutnost zajišťování těchto služeb v budoucnu, stejně jako pomoc ze strany obce. Též Respondentka dodává, že by se knihovna bez služeb pověřené knihovny stala něčím jako centrem pořádání kulturních akcí pro děti a mládež a též by nabízela jiné služby, například reprografické nebo by sloužila k přístupu na veřejný internet. Respondentka v poslední řadě oceňuje metodickou pomoc, kterou pověřená knihovna nabízí.

4.8 Shrnující analýza

Na základě odpovědí získaných od respondentů z vybraných knihoven bylo zjištěno, že většina obecních obsluhovaných knihoven (7 ze 7) považuje služby v rámci regionálních funkcí knihoven za velice přínosné a pro existenci knihoven v obcích zcela nezbytné. Sedm knihoven uvedlo jako nejvyužívanější přijímanou službu takovou, která souvisela s péčí, cirkulací a poskytováním výměnných souborů. Analýza rozhovorů poté ukázala, že pro pracovníky obecních knihoven je důležitá spolupráce a získávání rad od metodických pracovníků v oblastech knihovnické činnosti a též je neocenitelná pomoc i ze strany zřizovatele.

TABULKA Č. 6

KATEGORIE	SLUŽBA – využívaná	SLUŽBA – nevyužívaná	SPOKOJENOST S RF?	EXISTENCE KNIHOVNY BEZ RF?
K1	poradenské a vzdělávací služby; statistika; tvorba VF; spolupráce	revize; pomoc při akcích; servis AKS	ANO	NE
K4	poradenské a vzdělávací služby; statistika; tvorba VF; spolupráce; revize; pomoc při akcích; servis AKS; vlastní fond		ANO	ANO (s obtížemi)
K3 - 1	poradenské a vzdělávací služby; statistika; tvorba VF; revize; nákup VF od obcí; spolupráce; vlastní fond	pomoc při akcích; servis AKS	ANO	ANO (s obtížemi)
K3 - 2	poradenské a vzdělávací služby; statistika; tvorba VF; revize; spolupráce, vlastní fond	pomoc při akcích; servis AKS	ANO	NE
K3 - 3	statistika; tvorba VF; spolupráce	pomoc při akcích; servis AKS	nezodpovězeno	NE
K3 - 4	poradenské a vzdělávací služby; statistika; tvorba VF; revize; spolupráce	pomoc při akcích	ANO	NE
K2	poradenské a vzdělávací služby; statistika; tvorba VF; spolupráce; vlastní fond	pomoc při akcích; servis AKS	ANO	NE

Tabulka_6: Přehled dotazovaných obsluhovaných knihoven a jejich využívání a spokojenost se službami v rámci regionálních funkcí knihoven (k 7. 4. 2020)

Vysvětlivky: RF – regionální funkce; K1 – knihovna v obci s počtem obyvatel mezi 1-500; K2 – knihovna v obci s počtem obyvatel mezi 501-1 000; K3 – knihovna v obci s počtem obyvatel mezi 1 001- 3 000; K4 – knihovna v obci s počtem obyvatel mezi 3 001-5 000.

TABULKA 6a:

poradenské a vzdělávací služby	poradenské a konzultační služby; vzdělávání knihovníků, semináře a porady
statistika	statistika knihovnických činností (přímá pomoc s tvorbou statistik)
tvorba VF	tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace
revize	pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů
nákup VF od obcí	nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny a jejich distribuce
pomoc při akcích	metodická podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit (ze strany pověřené knihovny)
servis AKS	servis AKS využívaného pro výkon regionálních funkcí,
spolupráce	spolupráce se zřizovatelem i dalšími institucemi (školy, školky atd.)
vlastní fond	vlastní fond (nákup od zřizovatele), dary od čtenářů
	(„Nezodpovězeno“ – Respondentka v této instituci neměla možnost se setkat se službami kvůli krátkému pracovnímu úvazku)

Tabulka_6a: Přehled slovních zkratk (služby v rámci regionálních funkcí, které obsluhované knihovny využily).

Jednotlivé knihovny měly zastoupeny všechny již výše popsané služby se statutem „využité v rámci regionálních funkcí knihoven“. Knihovna v kategorii K1 (u respondentů zastoupena jednou), konkrétně využívá ponejvíce těchto služeb: výměna, správa, aktualizace a distribuce výměnného fondu pro knihovnu. Oproti jiným knihovnám zde bylo specifikum toho, že kontakt knihovnice s metodickou neprobíhal osobně, ale často skrze výpomoc místního starosty. Konzultace probíhají telefonicky (povětšinou se jedná o konzultace ohledně doplnění knihovnického fondu na požadavky čtenářů). Z nabízených služeb pověřené knihovny tak knihovna nevyužívá: servis AKS, protože používá pro evidenci čtenářů lístkový katalog. Vzhledem k omezené otevírací době knihovna nevyžaduje pomoc při kulturních akcích a též si knihovnice vytváří statistiky sama²⁴.

Knihovna typu K2 využívá služeb souvisejících s obměnou a správou výměnného knihovnického fondu (částečně má knihovna vlastní fond), spolupracuje se zřizovatelem i jinými institucemi v místě působení (obec, škola); dále pak využívá služeb v rámci odborných porad a konzultací. Mezi nevyužité služby patří servis AKS a pomoc metodika při tvorbě statistických výkazů služeb knihovny, ani metodická pomoc při pořádání kulturních akcí.

²⁴ Zde považuji za přínosné uvést, že pomoc se statistikou a tvorbou výkazů nevyžadují knihovny každoročně, pouze pokud se s tvorbou statistik setkaly knihovnice poprvé – to byla vyžadována pomoc metodika, ovšem v následujících případech již všechny respondenti uvedli, že statistiky vykovávají sami

Pro kategorii obecních knihoven, označenou jako K3, která byla ve výzkumu nejpočetněji zastoupena (čtyři respondenti), je nejvyužívanější službou především metodická pomoc ohledně zpracování, péče, distribuce a cirkulace výměnného fondu, a i zpracování vlastního fondu, dále pomoc při zavádění zařízení pro přístup na Internet pro čtenáře a též vzdělávací akce (počítačová gramotnost) Knihovna a její zástupce se též aktivně účastní porad, spolupracuje se zřizovatelem i s dalšími institucemi v obci. Naopak knihovna nevyužívá služby spojené se servisem a zaváděním AKS (pro evidenci čtenářů a výpůjček používá vlastní program). Pro jednu z knihoven typu K3, bylo opět typické, že v největší míře využívala služby ohledně distribuce, správy a cirkulace výměnného knihovního fondu, dále pak služeb odborné konzultace emailovou či telefonickou formou, účastnila se každoročních porad a využila pomoci při inventuře knihovního fondu. Mezi ne tak často využívané služby lze zařadit pomoc s výstavami a účast pověřené knihovny na kulturních akcích pořádaných v knihovně a servis AKS (lístkový katalog). V knihovně K3 č. 3 panovala specifická situace, kdy pracovníce byla na svém postu knihovnice jen krátkou dobu, proto z poskytnutých odpovědí na otázky vyplynulo, že využívá distribuce, správy a aktualizace výměnného fondu knihovny a pomoci ze strany zřizovatele. Též negativně zněla odpověď i na pomoc při zavádění, instalaci a servis AKS. U poslední respondované instituce typu K3 a její zástupkyně, se opakovala situace, kdy bylo uvedeno, že nejvíce od pověřené knihovny vyžadují služeb týkajících se porad a konzultací, tvorby výměnných fondů a jejich distribuce, cirkulace i revize a aktualizace a nákupu fondu, na který přispívá obec, stejně jako jeho zpracování. Též je zde aktivní práce se zřizovatelem. Nevyužitými službami zůstává servis AKS využívaného pro výkon regionálních funkcí, metodická podpora při vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivitách a doplňkové vzdělávání knihovníků.

Knihovna typu K4, jediná zastoupená ve své kategorii, uvádí, že primárně využívají nejvíce distribuci, správu a cirkulaci výměnných souborů a knih (disponují vlastním fondem, který si katalogizují sami), pomoc při aktualizaci a revizi fondu (výměnného); spolupráce se zřizovatelem (pořádání akcí, besed pro děti, dobrovolníci, finance na nákup fondu), se školami a školkami, kulturními organizacemi; konzultace na poradách; účast na vzdělávacích seminářích a kurzech; servis AKS. Specifické pro tuto instituci je to, že pro rozšíření služeb využila i zřízení dvou tzv. knihobudek v obci. Za nevyužívané služby lze považovat pomoc metodika při tvorbě statistiky.

5 Závěr

V rámci praktické části této bakalářské práce bylo provedeno kvalitativní šetření na vybraném vzorku sedmi knihoven. Tyto knihovny byly vybrány ze tří různých okrsků působnosti pověřených knihoven na okrese Tachov s cílem zjistit aktuální stav a efektivitu poskytování služeb v rámci regionálních funkcí.

Z analýzy šetření jasně plyne, že služby poskytované pověřenými knihovnami jsou přínosné, žádané a nepostradatelné. Většina respondentů z obsluhovaných knihoven také uvedla, že bez pomoci ze strany metodiků pověřených knihoven by obecní knihovny samy o sobě nemohly existovat. Vstřícný a vřelý přístup metodiků je tak jedním z faktorů, který zvyšuje kvalitu poskytovaných služeb, a to obecní knihovny velmi oceňují.

Nezanedbatelnou pomocí (a často také podmínkou k existenci knihovny) je podpora ze strany zřizovatele nebo provozovatele – tedy ze strany úřadů měst a obcí, v nichž knihovna sídlí. Tato pomoc zahrnuje nejen zajišťování prostor knihovny (zařízení, náklady na energie, vybavení, finanční zajištění), ale také nákupy knih do fondu knihovny (regionální literatura a předplatné periodik), příspěvky pověřené knihovně na nákup knih (15 a 16,-Kč na jednoho obyvatele obce), personální zajištění knihovnou pořádaných kulturních akcí, ale též i častou osobní angažovanost v chodu knihovny (přebírání výměnných souborů, pomoc s tvorbou statistiky atd.) Kladně přijímaná a velmi důležitá je pro místní knihovny spolupráce s dalšími institucemi (školy, družiny, školky, muzea).

Nejvyužívanější – především zcela nepostradatelnou službou pro obecní obsluhované knihovny – je tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace mezi knihovnami. Nákup a distribuce fondu je zajišťován pověřenou knihovnou za využití dotací a za příspěvky od obcí. Fond malých knihoven je často obohacován z darů čtenářů, které tvoří základ pro knihovní skříň nebo knihobudky (např. knihovny číslo 1 a 2), kde jsou knihy také k rozebrání. K doplňování fondu dochází též s využitím meziknihovních výpůjčních služeb (u dotazovaných knihoven tuto službu využila jen jedna knihovna). Výměnný fond je pověřenými knihovnami průběžně aktualizován a revidován, pouze v případech existence vlastního fondu je starost o tuto část fondu zajišťována pracovníky knihoven svépomocí (akvizice, katalogizace). Péče o kvalitní fond a jeho dostatečná pestrost je základním předpokladem pro uspokojení čtenářských potřeb uživatelů v obci a často také jediným předpokladem, proč knihovna v obci vůbec existuje. nebo využitím meziknihovních výpůjčních služeb (u dotazovaných knihoven tuto službu využila jen jedna knihovna).

Vzhledem k častému zastoupení neprofesionálních pracovníků obecních knihoven jsou neocenitelné služby v rámci regionálních funkcí na okrese ve smyslu konzultací (telefonických, osobních, emailových) a pořádání porad či akcí pro knihovníky. Konzultace se nejčastěji týkají výměnného fondu jako například obstarávání knih do výměnných souborů či výpůjční proces. Vzdělávací akce přímo spojené s doplňujícím vzděláváním místních knihovníků (kurzy katalogizace nebo počítačové gramotnosti) se objevuje pouze sporadicky.

Z rozhovorů vyplynulo, že statistické výkazy a statistiku knihovních činností si obecní knihovny zpracovávají samy, a to ve smyslu zadání dat do příslušných formulářů. Pouze z počátku k této činnosti využily metodické podpory. Sběr dat a jejich následné vyhodnocování již provádějí pověřené knihovny.

Méně využívanou službou je metodická pomoc při vzdělávacích a kulturních akcích (převážně pro děti) – část obecních knihoven tyto akce kvůli omezenému prostoru nebo nezájmu ze strany čtenářů nepořádá a pokud ano, často si je organizují samy knihovny a metodická pomoc se vyskytuje jako poradenská služba, při níž si metodik s knihovníkem vymění zkušenosti. Stejně tak není pro obecní knihovny příliš typická funkce „komunitního centra“, což je způsobeno opět omezeným prostorem, ale také neflexibilní otevírací dobou.

Nejméně užívanou službou v menších obecních knihovnách je servis, instalace a provoz automatizovaného knihovního systému (AKS) pro výkon regionálních služeb. Např. systém Clavius má pouze jedna z šetřených knihoven, dále jedna z knihoven má vlastní neoficiální program a ostatní používají lístkový systém. Důvodem je především finanční nákladnost licence na automatizovaný systém, byť jen se základními moduly. Pokud je v menší obecní knihovně počítač, slouží jako veřejná stanice pro přístup na Internet.

Z reakcí pracovníků vybraných obecních knihoven na okrese Tachov se domnívám, že služby pověřených knihoven jsou poskytovány v dostatečné kvalitě a jejich efektivita a důležitý význam pro malé knihovny se zvyšuje. Také je patrná důležitá podpora ze strany zřizovatelů a obecně se jedna z tezí, zmíněná v teoretické části této práce – a to, že financování regionálních funkcí je zcela nezbytné, protože knihovny – a především čtenáři – vyžadují kvalitní a aktualizovaný fond, který by splnil jejich požadavky. Nabídka takového fondu (a služby čtenářům) se neobejde bez toho, aniž by knihovny využívaly výměnný fond zakoupený pověřenými knihovnami z dotací a z příspěvků obcí. Jsem dále přesvědčena o tom, že pomoc ze strany pověřené knihovny je přínosná především pro neprofesionální knihovnice a knihovníky v obecních knihovnách, protože jsou jim díky poradám a konzultacím usnadněny některé úlohy plynoucí z péče a udržování knihovny (především z hlediska časového) a snáze se jim tak splňují podmínky

pro celoplošné a vyrovnané poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb. Jsem tedy toho názoru, že kdyby služby v rámci regionálních funkcí přestaly fungovat a knihovny by byly bez podpory ze strany nadřazených knihoven, zřizovatelů i bez spolupráce s dalšími institucemi, drtivá většina z nich by zanikla. Kvalita a efektivita, s jakou jsou v současné době tyto služby poskytovány, je uspokojující, za což obecní knihovny vděčí svou existencí. Znatelná je i podpora ze strany čtenářů –a jak vyplynulo z některých odpovědí v rámci rozhovorů, je obecní knihovna místem s kvalitním a aktuálním fondem, místem vzdělávání a pořádání akcí nejen pro děti a mládež, i místem setkávání, a to především zásluhou pomoci knihoven knihovnám.

6 Seznam použité literatury

Aktualizace Konceptu rozvoje knihoven, 2019 [prezentace PowerPoint]. SDRUK. 26 slajdů.

ČERŇOVÁ, Dagmar, 2008. *Regionální funkce knihoven v Plzeňském kraji [Regional function of libraries in Pilsen region]* [online]. Brno. 143 stran, 10 příloh.: 18 tabulek. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/58228/?lang=en>. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2003. Vedoucí diplomové práce PhDr. Milena Černá.

ČESKO. Zákon č. 257/2001 Sb., 2001. Zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). [online]. In: Sběrka zákonů. Znění knihovního zákona se zpracováním všech novel přijatých do července 2017. Dostupný z: https://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provade-ci-prepisy/Zakon257.htm

ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 430/1919 Sb. *Zákon o veřejných knihovnických obecních č. 430/1919 Sb., a navazující předpisy*. In: Sběrka zákonů. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/legislativa/KnihovniZakon_1919.doc

GIEBISCH, R., 2004. Zřizovatelé knihoven a regionální funkce. In: *Knihovny současnosti 2004*. Brno: Sdružení knihoven ČR. Strana 163-168.

HENDRYCHOVÁ, Hana a PETROVIČOVÁ, Hana, 2011. *Veřejné knihovny a výkon regionálních funkcí v Plzeňském kraji*. Plzeň. [prezentace online]. U příležitosti konání celorepublikového semináře k regionálním funkcím knihoven. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2011/2011_Hendrychova.pdf

HENDRYCHOVÁ, Hana, 2011. Regionální funkce v praxi: dnes se představuje Plzeňský kraj. In: *Čtenář* [online]. 63(12), strana 434-439. [cit. 2019-02-26]. ISSN 001-2321. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/detail/91>

HOUŠKOVÁ, Zlata, 2015. Vzdělávání jako nezbytnost? aneb Co (všechno ještě) mají knihovníci znát. In: *Knihovna pro všechny: sborník ze semináře konaného ve dnech 12.-13.5.2015 v Městské knihovně v Havířově*. Havířov: Městská knihovna. Dostupné z: https://knihovna-pro-vsechny.webnode.cz/files/200000101-d6b44d7af2/2015_Houskova.pdf

HŘÍBAL, Antonín, 2015. Hostičkovský unikát: knihovna v zastávce. In: *Tachovský deník.cz* [online]. Vltava Labe Media. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://tachovsky.denik.cz/galerie/hostickovsky-unikat-knihovna-v-zastavce.html>

JANSOVÁ, Lenka a ZEMÁNKOVÁ, Ladislava, 2018. Mgr. Ladislava Zemánková: dobré jméno a postavení knihoven je třeba systematicky udržovat. *Bulletin SKIPS* [online]. 27(4). ISSN 1213-5828.

LELKOVÁ, Marta, 2017. *Analýza vývoje regionálních funkcí knihoven ČR v letech 2002-2015* [online]. Brno. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/cvo25/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce PhDr. Vít Richter.

MAŠKOVÁ, Kateřina, 2011. *Vývoj veřejných knihoven Plzeňského kraje 1990-2010* [online]. Plzeň, 93 stran. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/49125>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce Hana Slámová.

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky, 2019b. Praha: Ministerstvo kultury ČR. 12 stran. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/Metodpokyn-standardVKIS.pdf>

Metodický pokyn Ministerstvo kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky, 2019a. Praha: Ministerstvo kultury ČR. 20 stran. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/programy-podpory/regionalni-funkce-verejnych-knihoven/metodicky-pokyn-ministerstva-kultury-k-zajisteni-vykonu-regionalnich-funkci-knihoven-a-jejich-koordinaci-na-uzemi-ceske-republiky-2019>

NAVRÁTILOVÁ, Lenka – KAVANOVÁ, Stanislava. *Manuál vesnického knihovníka*. 54 stran. Zpracováno v rámci projektu „Nezapomeňte se vrátit“ v rámci Programu rozvoje venkova. Dostupné z: https://www.maspolicsko.cz/images/MVK_jednostrankove.pdf

PLESKOT, Jaroslav, 2014. *Analýza plnění standardů VKIS v souvislosti s vývojem rozpočtu ve vybraných knihovnách Plzeňského kraje* [online]. Kamenný Újezd, 119 stran. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/137214/>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce Hana Landová.

Pravidla poskytování a čerpání finančních prostředků na výkon regionálních funkcí knihoven v Plzeňském kraji, 2012. [online]. 8 stran. [cit. 2020-02-01]. Dostupný z: <https://svkpk.cz/wp-content/uploads/2015/06/pravidla-financi-RF-2012.pdf>

Regionální funkce knihoven v roce 2018, 2019. Praha: NK ČR – Knihovnický institut. 60 stran. Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2018.

RYCHTAŘÍKOVÁ, Aneta, 2014. *Kulturní instituce Plzeň – knihovna města Plzně, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje a Knihovna Západočeského muzea v Plzni* [online]. Plzeň, 100 stran. Dostupné z: <https://portal.zcu.cz/portal/studium/prohlizeni.html>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Filozofická fakulta, Katedra filozofie. Vedoucí práce Jitka Bílková.

Služby knihoven knihovnám, 2014. Krajské programy regionálních funkcí na podporu knihoven. Praha: Národní knihovna České republiky-Knihovnický institut. ISBN 978-80-7050-6356. Dostupné z: https://jpk.nkp.cz/docs/RF/sluzby_knihoven_knihovnam.pdf

Služby veřejných knihoven, 2012. *Směrnice IFLA*. K vydání připravily Christie Koontz a Barbara Gubbin; [z anglického originálu přeložili Anna Malá a Miroslav Ressler]. ISBN 9788070506127

Standard pro dobrou knihovnu, 2013. *Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky*. 2. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut. 11 stran. ISBN 978-80-628-8

Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými anebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky, 2013. 2. vydání. Praha: NK ČR – Knihovnický institut. 11 stran. ISBN 978-80-628-8

Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými anebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky, 2015. 3. vydání. Praha: NK ČR – Knihovnický institut. 11 stran. ISBN 978-80-628-8

SVK PK, 2014. *Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za rok 2013*. Plzeň: sestavilo Oddělení vzdělávání a organizace knihovnictví SVK PK. 19 stran. [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

SVK PK, 2015. *Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za rok 2014*. Plzeň: sestavilo Oddělení vzdělávání a organizace knihovnictví SVK PK. 18 stran. [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

SVK PK, 2016. *Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za rok 2015*. Plzeň: sestavilo Oddělení vzdělávání a organizace knihovnictví SVK PK. 17 stran. [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

SVK PK, 2017. *Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za rok 2016*. Plzeň: sestavilo Oddělení vzdělávání a organizace knihovnictví SVK PK. 20 stran. [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

SVK PK, 2018. *Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za rok 2017*. Plzeň: sestavilo Oddělení vzdělávání a organizace knihovnictví SVK PK. 20 stran. [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

SVK PK, 2019. *Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za rok 2018*. Plzeň: sestavilo Oddělení vzdělávání a organizace knihovnictví SVK PK. 22 stran. [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

SVK PK, 2020. *Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Plzeňském kraji za rok 2019*. Plzeň: sestavilo Oddělení vzdělávání a organizace knihovnictví SVK PK. 25 stran. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

Výkon regionálních funkcí, ©2020. SVK PK. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://svkpk.cz/pro-knihovny/vykon-regionalnich-funkci-2/>

ZEMÁNKOVÁ, L., 2003. Regionální funkce – služby pro knihovny obcí, tedy pro občany. *U nás: knihovnicko informační zpravodaj Královehradeckého kraje* [online]. Ročník 13, číslo 2, strana 14-15 [cit. 2018-11-14]

Zahraniční zdroje

KILÁROVÁ, Iveta, 2015. *Metodické odporúčenia pre budovanie mestských knižnic z hľadiska podmienok a služieb*. 17 stran.

KRÁL'OVÁ, Darina, 2010. Obecné knižnice a ich komunita. In: *Knižnica* [online]. 11(11-12), strana 30-34. Dostupné z: <http://www.snk.sk/sk/59-edicna-cinnost/663-archiv-kniznica-2010.html>

LANDAU, Herbert B., 2008. *The Small Public Library Survival Guide: thriving on less*. Chicago: American Library Association. 159 pages. ISBN 978-0-8389-3575-0

Metodický pokyn Ministerstva kultury Slovenskej republiky č. MK 1669/2010-10/472 z 1. Júna 2010 k určeniu štandardov pre verejné knižnice, 2010. Ministerstvo kultury. 10 stran. Sestavil Marek Maďarič.

PIPPULA, Rebeka, 2006. Joensuu Regional Library. In: *Scandinavian Public Quarterly* [online]. 39(4), page 14-15. [2019-08-19]. ISSN 00365602. Available at:

<http://slq.nu/indexbfba.html?article=joensuu-regional-library>

REAL, Brian, 2018. *Rural and Small Public Libraries: challenges and opportunities*. First edition. Bringley: Emerald Publishing Limited. ISBN 978-1-78743-253-6 (ePub). Edice Advances in Librarianship, vol. 43.

SLOVENSKO, 2015. Zákon č. 126/2015 Z. z. Zákon o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galeriách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej rady č. 372/1990 Zb. o prestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z.z. (ďalej len knižní zákon). In: *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-126>

Hesla pro Slovník pojmů

HAVLOVÁ, Jaroslava, 2003. Komunitní knihovna. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2020-03-27]. Dostupné z:

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000013746&local_base=KTD.

KUČEROVÁ, Helena, 2003. Automatizovaný knihovní systém. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z:

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000085&local_base=KTD.

SODOMKOVÁ, Jana, 2003. Obecní knihovna. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z:

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001998&local_base=KTD.

ŠNÝDR, Mirko, 2003a. Výměnný fond. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z:

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000822&local_base=KTD.

ŠNÝDR, Mirko, 2003b. Cirkulační fond. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000822&local_base=KTD.

ZEMÁNKOVÁ, Ladislava, 2003a. Metodická funkce knihovny. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z:

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000714&local_base=KTD

ZEMÁNKOVÁ, Ladislava, 2003b. Střediskový systém knihoven. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z:

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000712&local_base=KTD

ZEMÁNKOVÁ, Ladislava, 2003c. Zřizovatel knihovny. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000712&local_base=KTD

ZEMÁNKOVÁ, Ladislava, 2003d. Provozovatel knihovny. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000713&local_base=KTD.

Použité citační normy a příručky k tvorbě citací

Citace dle normy ČSN ISO 690, dle:

- a) TICHÁ, Ludmila. *Příklady citací dokumentů podle normy ČSN ISO 690*. 3. vydání. Praha: Ústřední knihovna ČVUT v Praze, [2011]. Dostupné z: <http://knihovna.cvut.cz/files/VSKP/PrikladyCitaci.pdf>

- b) ZATLOUKALOVÁ, Vlasta. *Formy citací publikací, které norma ČSN ISO 690 neřeší: aneb jak si s nimi poradit*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, Ústav vědecko-pedagogických informací a služeb. 19 stran. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/cp_944_navody/Navody/c/Citace_dokumentu-norma_neresi.pdf

- c) Generátor citací CITACE.com

7 PŘÍLOHY

7.1 Slovník základních pojmů

Automatizovaný knihovní systém (automated library system): *aplikační software provozního typu, určený k automatizaci procesů realizovaných v knihovně. Obvykle má modulární strukturu (typické moduly jsou akvizice, katalogizace, OPAC, výpůjčky a MVS), seriály* (Kučerová, 2003).

Cirkulační fond (circulation collection): *vybrané tituly nových přírůstků přednostně zapůjčené jiným knihovnám nebo institucím či jednotlivým uživatelům* (Šnýr, 2003b).

Komunitní knihovna (library as a community centre): *veřejná knihovna typu městské či obecní aktivně pomáhající rozvoji komunity v místě svého sídla, a tak propojující tradiční knihovnické a informační služby s činnostmi komunitního centra* (Havlová, 2003).

Metodická činnost (také metodická funkce knihovny): *funkce zpravidla větších knihoven spočívající ve vědecko-výzkumné, analytické, dokumentační, konzultační a vzdělávací činnosti* (Zemánková, 2003).

Obecní knihovna (municipal library): *knihovna zřizovaná orgány místní samosprávy pro uspokojování čtenářských zájmů, informačních a vzdělávacích potřeb obyvatelů obce* (Sodomková, 2003).

Provozovatel knihovny (library services provider): *právnícká osoba poskytující svým jménem knihovnické a informační služby v dané knihovně* (Zemánková, 2003).

Regionální funkce knihoven (regional function of the library): *funkce zpravidla univerzální knihovny zaměřené na vymezený region. Jsou jimi zejména činnosti koordinační, poradenské a konzultační, meziknihovní služby, vzdělávací aktivity, shromažďování, zpracování, uchování a zpřístupňování dokumentů a informací o daném regionu* (Zemánková, 2003).

Střediskový systém knihoven (departmental library system): *systém místních lidových (obecních) knihoven soustředěných podle územní spádovosti ke knihovně s profesionálními zaměstnanci tzv. střediskové obci* (Zemánková, 2003b).

Výměnný fond (exchange stock collection): *dílčí fond sloužící k realizaci výměny knihovních jednotek s jinými knihovnami* (Šnýr, 2003a).

Zřizovatel knihovny (library founder): *zpravidla právnícká osoba, která zřizuje nebo zakládá knihovnu* (Zemánková, 2003c).

7.2 Přepisy provedených rozhovorů

Přepis – Knihovna č. 1

Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?

Resp_Nesetkala jsem se, nevím o tom, ale tak nějak si dokáží představit co to asi znamená, myslím si.

Například?

Resp_Myslím si, že je to práce těchto malých knihoven, je to možný? A týká se to knížek, výměny knížek a aktualizace knížek.

Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Váš pověřená knihovna (PK) zajišťuje?

Resp_Tak jsem tu sedm let, ale vím, že to funguje o hodně, o hodně déle. Knihovna je tady dlouho bych řekla, na to se budeš muset zeptat pana starosty. Já osobně s metodikem, co sem jezdí, nespolupracuji, nejsem u toho, když mi se vozí knihy. Probíhá to tak, že metodik sem přijede, já mu předtím vyberu knížky na výměnu a metodik mi tu nechá ty nové, ty přivezené. Vůbec se tedy nevidáme. Jediná příležitost, kde se setkáváme, je jednou za rok na poradě. A telefonujeme si, vždycky mi zavolá, řekne mi, že mi přiveze knihy na výměnu, a to je vše. A když něco, tak vlastně je u toho pan starosta většinou, takže když něco metodik potřebuje, tak se domluví s ním anebo mi tady metodik nechá nějaké dokumenty, třeba. Například časopisy, nebo mi zde nechává, tady ty výkazy a takový (jedná se o výpisy dovezených souborů, počet dovezených a odvezených knih, rozdělený podle kategorií – pozn. řešitele). Takže s metodikem osobně nespolupracuji, jenom telefonicky, většinou mu volám, když potřebuji nějakou knihu, kterou tu nemáme, tak zavolám a metodička mi ji sem pak doveze. Většinou lidé chtějí nějaký nový žánr, nebo je nějaká nová kniha, nějaký hit, tak se ptají, jestli máme, ale stačí zavolat do knihovny a není problém.

Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?

(Z předchozí otázky bylo zodpovězeno, že žádná jiné činnosti v rámci regionálních funkcí než cirkulace, aktualizace a zpracování knihovního (výměnného) fondu nejsou knihovně poskytovány – pozn. řešitele.)

Resp_Knihovna nemá vůbec vlastní fond, takže je to hodně přínosné, že se sem vozí ty knihy, jinak...myslím si, že by to jinak nefungovalo, kdybychom si třeba kupovali knihy sami. Myslím si, že by na to ani nebyly peníze, já si myslím, že by se knihy nakoupily, ale už by se nevyměňovaly. Nevěřím, že by to fungovalo bez té knihovny, hlavní. Ty knihy, co by tu byly, by nemohly být aktualizovány, byly by to stále ty samé, jednou nakoupené a pak by se nevědělo, co s nimi.

S čím nejčastěji Vám pomáhají pracovníci (pracovník) Vaší partnerské knihovny? S jakými dotazy se na něj nejčastěji obracíte? Jaká je Vaše spolupráce s pověřenou knihovnou? Probíhá vše bez problémů?

Resp_Velice si chválím práci metodičky, byla mi vždy ochotná vyjít se vším vstříc, nezažila jsem, že by se nesnažila, když potřebuji nějakou knížku, která fakt není k dostání. Takže nikdy nebyl žádný problém, vždy mi vyšla vstříc, že třeba s tou výměnou knih, když jsem je sem zapoměla dát, tak nebyl problém, že by mi je přivezla jindy, nebo jsem si pro ně jela já sama.

Jde tedy o přístup jednotlivců k této práci? Ke službám v rámci regionálních funkcí?

Resp_Určitě. Je vidět, že paní metodička má svou práci ráda, že ji to opravdu baví a že umí poradit, že umí jednat s lidmi. To je základ. Ona má opravdu přehled, o knihách, o autorech o novinkách, k tomu musí mít člověk vztah, aby byl takový.

Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovnických služeb podílí obec/ město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolupracuje?

Resp_Nevím, jestli obec přispívá finanční částkou na nákup knih do fondu. Žádné akce tu nejsou, tak se na nich obec ani nepodílí. Jediné co, bylo, že se předělala celá knihovna, komplet. To bylo v roce 2015, dělalo se tu všechno, podlaha, stropy, police, regály, lino se sem dalo. Jinak obec – tedy její starosta – pracuje s metodikem, který sem přiváží knihy do fondu, takže sem metodika pustí, otevře mu knihovnu, přebírá knihy.

Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?

Resp_Nemohlo by to fungovat. Vůbec by nebylo možné, abych tyto činnosti vykonávala sama. Myslím, že visíme jenom na té knihovně, celá existence.

Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK (jsou to například porady jednou za rok)? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?

Resp_ Jednou za rok máme poradou. To je spíš informační, bych řekla. Žádné vzdělávací přednášky, tam jsem nikdy nebyla. My chodíme na přednášky, nabízejí nám, ale to jsou přednášky jako cestopisný přednášky, nebo čtení, jako autorské čtení, ale jako nějaké semináře, a tak jako tak to určitě ne, ty mi nikdy nenabízeli. Cestopisné přednášky jsou zajímavé, moc se tam ale nesetkávám s ostatními knihovníky také z menších knihoven, sem tak někdo tam je.

Pokud se neúčastníte odborných seminářů a porad, jak jste se sama naučila výkonu práce v knihovně?

Resp_Sama. Tady jde jen o tyto výpůjční lístky, to si ohlídám. A pak jednou za rok vyplňuji...výkaz. A to mi všechno metodička vysvětlila, přišel mi papír, kde je všechno, co tam mám vypsát a dala mi paní metodička i vzor a přesně jsem věděla, co mám vyplnit. Takže vyplním jenom čísla.

Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost? (výstavy, soutěže, besedy) a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uveďte příklad)?

Resp_Ne, žádné akce tu nejsou. Nemá o to nikdo zájem. Nikdo nepřišel. Výstava, no asi těžko. Ani s obcí moc nespolečně, když jsou veřejné a kulturní akce v sále kulturního domu (kde knihovna sídlí), není knihovna otevřená, a to z toho důvodu, že si nemyslím, že by někdo přišel například z maškarní sem do knihovny, to ne. Nikdy mě to nenapadlo. Není problém knihovnu otevřít, ale nikdy jsem nezažila zájem, že by to šlo, zvláště když je nějaká taková akce pro děti, když se tam baví a to. Není asi taková akce, kam by děti nešly a raději šly do knihovny...

Pokud žádné akce pro veřejnost ani pro děti nepořádáte, proč? Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývací obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?

Resp_Hodně si mezi sebou povídají, když se tu sejdou. Většinou si sdělí, že jo, jedna vrátí knížky, občas si i nějakou doporučí: „Hele, tahle byla moc pěkná“ a ten druhý čtenář si ji půjčí nebo si ji půjčím já. Anebo přijdou a popovídáme si, co je v obci nového, tady se všichni známe, co bylo nového na schůzi, kdo umřel, kdo se narodil. Kdyby sem chodilo víc lidí, bylo by to lepší, protože většinou jak sem chodí málo lidí, takže se tady mívá, málokdy se zde sejdou. Nejvíce se zde sešlo asi pět lidí, zcela náhodně. Ale většinou to je tím, že chodí hned jak otevíráme. Občas se stane, že přijde jednou týdně jeden člověk, pak je to s tím setkáváním těžké.

Myslíte si, že by do knihovny chodilo více lidí, kdyby byla otevřená častěji než jen hodinu jednou za týden?

Resp_To si právě moc nemyslím. Takhle je to vyhovující, už je skoro ke konci a už tu nikdo není. I kdyby měli problém, že by jim otevírací doba nevyhovovala, tak jsem i na začátku říkala, že není problém, kdyby mi řekli, že nestíhají, já sem zaběhnu, ale nikdo mi zatím neřekl. Ale čtenáři si takhle zvykli, prostě středa je knihovná, a tak to i funguje bez problémů. A kdyby to mělo cenu nechat to otevřené třeba i tři hodiny, není problém, ale sama vidíte, že už teď tu nikdo není.

Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?

Resp_Ne, AKS to tu nemáme. Máme celkem 28 čtenářů a používáme tady ty výpůjční lístky.

Je tu ale jeden počítač, ten se používá na co?

Resp_Na nic. Ten tu měl být, aby lidé mohli mít přístup na Internet, ale dneska...všichni to mají v mobilu, takže ten nebyl zapnutý ani nepamatuju. Ne, nikdo nechce jít na internet...ani do katalogu.

Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?

Resp_Ano, probíhá, jednou za rok. Dělá se to po novém roce, do poloviny února toho roku to musí být hotové. Do konce roku se to počítá, aby se vědělo, kolik bylo návštěvníků, kolik se půjčilo knížek. To vyplňuji podle toho, jak mi napověděla paní metodička, to tu vyplním a poté to pošlu poštou do knihovny. Jednu kopii dám panu starostovi, jednu si nechám, a tedy jednu pošlu do té knihovny.

Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřizovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven

Resp_Nešlo by to. Kdyby tyto služby v rámci těch funkcí neexistovaly, tak by to nemohlo ani fungovat. Bez té hlavní knihovny bychom nemohli nic, nemohli bychom existovat. A kdybych tyto funkce musela vykonávat sama, tak, já mám ještě své jiné zaměstnání a tohle je můj koníček. Kdyby mi nepomáhala ta knihovna a paní metodička, už by to nebyl koníček, ale práce.

Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vaším čtenářům v knihovně mohly probíhat?

Resp_Myslím si, že bez knih by to nešlo, protože to je to nejhlavnější a také asi jediné, co naše knihovna poskytuje čtenářům. Například kdyby se fond neobměňoval, tak by to nefungovalo. Děti by sem přestaly chodit úplně, paní, co sem chodí, a to sem chodí roky, tak kdyby se to neměnilo, tak by pak neměli co číst. Bylo by to takové, k ničemu, kdyby nebylo té výměny. A hlavně mladá generace, co sem chodí, tak vyžaduje nové knihy, ti žádné staré romány nechtou a také se ptají na novinky, takže bez toho by se nedalo. Sem chodí hlavně lidi, kteří zbožňují knihy. A ti se chtějí i podívat a třeba tohle to, třeba elektronické čtečky, to elektronický, myslím si, že je pro ně úplně cizí, je by nebavilo ani číst knížky na počítači si myslím.

Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se nám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?

Resp_Je to všechno pro mě...úplně super-vyhovující. Není nic, co by se dalo zlepšit.

Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?

Resp_Něco hůře nebo lépe, to bych neřekla, nic se asi nezměnilo, kromě tedy toho, že je předělaná celá knihovna, ale ty služby, to pořád to samé. Za těch sedm let, co tu jsem já, tak neřekla bych že je nějaká změna...I když, když se vlastně to vezmu na začátku, tak já bych řekla, že je tady spousta nových knížek. Je to určitě lepší, předtím tady byly takové ty starší knihy, například Javořická a spíše staré romány pro starší generace. Těch bych řekla, že jsou hodně obnovené knihy, nové, novinky.

Jsou čtenáři rádi za tyto nové knihy?

Resp_No, určitě. Spousta lidí sem chodí, a říkají: „Vy tady máte spousta nových knížek“, že jsou i překvapení. Že to nečekají.

Přepis – Knihovna č. 2

Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?

Resp_ Určitě jsem se s ním setkala. Protože my jako knihovna spadáme pod regionální funkce, protože naše nadřazená knihovna je Městská knihovna Tachov. To znamená že dvakrát do roka nám poskytuje soubor, který nám oni půjčují, který nám přivezou, my to tady napůjčujeme, a pak jim to zase vrátíme. Popřípadě když chceme, tak objednávám knihy zvlášť, když čtenáři třeba chtějí, tak to dáme rovnou do toho souboru, že většinou takovou povinnou četbu, kterou já mám vypůjčenou, nebo kterou nemám vůbec, tak si půjčím jakoby přes ně i přes ten soubor.

Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Vás pověřená knihovna (PK) zajišťuje?

Resp_ Spolupracujeme určitě minimálně 10 let. Co jsem tady já, tak to je 10 let spolupráce, s tím že vlastně oni mi vycházejí vstříc, já jim vycházím vstříc, většinou se domluví s metodičkou z Tachova, kdy nám to přiveze, kdy si to pak zase vyzvedne, vyplníme papíry, co jsou k tom potřebné, takže asi takhle, takže většinou když potřebuju já, tak já si tam taky zajedu, ale ty soubory mi vozí většinou paní metodička.

Jaké spatřujete výhody ve spolupráci s pověřenou knihovnou, a jaké nevýhody? Jak spolupracujete s Vaší partnerskou knihovnou (knihovnicí)? Jaké služby pro Vás zprostředkovává a jakým způsobem?

Resp_ Výhody; určitě si myslím, že oni mají větší knihovní fond, to znamená, že knížky, které mi nemáme, nebo které my nejsme...máme určitý počet, máme 100 000 na rok, takže knížky, které my neobjednáme, můžeme půjčit z pověřené knihovny v Tachově. Většinou nám to přivezou v autě, ve velké tašce, s tím, že já si je tady připravím, a lidem je potom půjčuji.

Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?

Resp_ S metodikem většinou řešíme, jak dlouho bychom ty knížky mohli mít, protože občas se stane, že jo, že lidi sice na to mají lhůtu měsíc, o měsíc se to dá ještě prodloužit, jako to máme klasicky v našem výpůjčním protokolu, občas jsou lidi darebáci, takže se to úplně nepovede, takže občas to musíme, ty soubory, že to prodlužujeme. Občas lidi vracejí knihy místo mě, do pověřené knihovny, takže v tom dělají trošku nepořádek, ale není to nic závažného, co by se nedalo vyřešit.

Jaká je Vaše spolupráce s pověřenou knihovnou? Probíhá vše bez problémů?

Resp_ V rámci regionálních služeb spolupracujeme úplně perfektně, v rámci jiných, protože děláme různé konzultace, co je nového, jezdíme na školení, kde se setkáváme, takže si myslím, že spolupráce je úplně nejlepší, jaká může být. Že je to bez problémů.

Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovnických služeb podílí obec nebo město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolupracuje?

Resp_ Já musím říci, že město spolupracuje úplně výborně. Já tedy spadám pod městské kulturní středisko, jako knihovna, já nejsem jakoby samostatná, ale patřím pod MKS, kde mám svou paní vedoucí a s tou, když něco potřebuju pro knihovnu, tak to řeším s ní a pak následně s pracovníky městského úřadu většinou s panem tajemníkem. Ale nemohu říci, že by mi nevyšli vstříc, co si vymyslím, když si udělám plán akcí na rok, a vymyslím si tam nějakou speciální akci, třeba letos tu budu mít paní spisovatelku Součkovou ze Stříbra, takže to jen mimořádně, většinou každý rok tu máme nějakého spisovatele, na to vyčleníme zvlášť nějaký finanční obnos a teď musíme připravit prostor, aby se lidi tam mohli, takže město úplně na nejvyšší úrovni. Musím uznat, že je to dobré. Pak třeba pořádáme pohádkovou cestu, tam zase potřebujeme taky nějaké finanční prostředky, hlavně potřebujeme nějaké dobrovolníky, ty většinou seženeme z řad čtenářů, a dělají nám tam různé pohádkové postavy, město právě to zajistí v rámci těch finančních služeb, a plus dobrovolníci z městského úřadu tam jdou, prodávají některé věci. Náklady na tuto akci se tak hradí z rozpočtu města. Protože na provoz knihovny tam mám určitou částku, a když jí vyčerpám nebo i když jí nevyčerpám, tak se to ukládá na další roky dál. Zatím se nám nepovedlo ji vyčerpat, protože máme výbornou paní finanční, která tam vždycky nechá nějakou rezervu, kdyby náhodou, takže s městem úplně parádní, musím říct. Mohu si to jen chválit.

Jakou měrou se Váš zřizovatel nebo provozovatel (tedy obec) podílí na fungování (provozu) knihovny? Konzultujete s nimi nákup knih do fondu, rozpočet knihovny nebo spolupracujete na místních kulturních aktivitách?

Resp_ Na fond mám ročně 100 000 korun na knihy, a 10 000 na časopisy, kde mám většinou předplatné. Někdy třeba zjistím během roku, že časopis se nepůjčuje, tak ho vyřadím z fondu, a objednáím třeba další, o kterém vím, že by o něj měli lidi a děti zájem. Knihy většinou objednávám přes e-shop, zrovna dneska mi přijel dealer, ten má knížky takové starší, které se doprodávají, takže mě, když chybí nějaké díly, tak já si to tady projdu ty jeho knihy, vyčlením si, které by se mi líbily, zkontroluju přes online katalog, jestli tu nejsou, dealer mi vystaví fakturu a město to proplatí. Máme tedy vlastní fond, my tady máme dohromady 17 000 knih, jednotek,

knih i časopisů, ale ten výměnný se nám taky hodí, protože třeba opravdu někdo chce určitého spisovatele a my, když ho tu nemáme, tak oni nám potom dopůjčí, to, co mají oni, aby ten čtenář byl spokojený a by si přečetl všechno.

Jak se Vám spolupracuje se svým zřizovatelem? Jeví Vaše obec (město) o knihovnu zájem od začátku? Měnil se přístup zastupitelů a starosty ke knihovně?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?

Resp_ Já si myslím, že kdyby regionální funkce tady u nás nefungovaly, že bychom byli schopni sami fungovat, ale asi by to nebylo tak kvalitní jako teď. Protože oni mají víc těch novinek, asi, než objednáváme my, tak že si myslím že by to nebylo tak právě kvalitní pro ty čtenáře. Že by si nemohli tolik vybrat. Možná by jim tohle stačilo, ale výměnný fond je asi bonus. Naši čtenáři jsou převážně důchodového věku, pak jsou Vietnamci, a pak pubertáci, jo těm ty novinky vyhovují.

Jste spokojeni s tím, jak Vám je distribuován výměnný fond z partnerské pověřené knihovny? Disponujete vlastním knihovním fondem, nebo jsou výměnné soubory Vaším jediným zdrojem, který tvoří Váš fond?

Resp_ Vlastní fond máme, tvoří 17 000 knih. V tom jsou i časopisy a brožury.

Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?

Resp_ Určitě přínosné jsou, porady – my tomu říkáme konzultace – máme dvakrát do roka, vždycky probereme, co a jak, to, co se dozví paní metodička na konzultacích v Plzni, tak to pak říká nám, ohledně toho, co se se týče regionálních funkcí, takže si určitě myslím, že to přínosné je, protože víme, co je nového, jak to funguje v Plzni a jak to funguje u nás. Cítím v tom spíše přínos než nějaké nevýhody. Já se účastním seminářů, ale přímo regionální funkce ne. Jezdím do Plzně, tak se účastním různých jiných seminářů, co se týče knihovny, teď jsme naposledy měli Komiks a novinky v komiksu, takže to jsou spíše vzdělávací semináře a rozšiřování kompetencí knihoven. Pověřená knihovna pořádá jenom pro ty místní.

Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost? (výstavy, soutěže, besedy) a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uveďte příklad)?

Resp_ Určitě pořádáme, teď začínám výstavu pana ilustrátora Kašpara, docela o to byl zájem, předtím byla vernisáž v místní vinárně a kino klub i s výkladem. Tento prostor využívám i když pořádám besedy pro děti a nevejdou se mi sem, tak to využiji tam, tam je i dataprojektor. A vejde se jich tam asi 50. Do knihovny se mi vejde tak 30 dětí. Besedy většinou pořádám pro školky, protože tu máme asi 3 oddělení školek, takže se mi paní učitelky objednají, většinou jednou za rok, já jim něco připravím, s tím, že jim k tomu pustím třeba i pohádku, aby to měli takové zajímavější, a pak si tu prohlíží knížky. Pro děti na prvním stupni každý měsíc dělám výtvarné dílny („Vyrábění pro děti“), kdy připravím nějaké téma, děti se mi nahlásí (v počtu třeba 20) a vždycky něco vyrobíme. Většinou je to k tématu, teď na konci března je to takové velikonoční. Pak pořádám besedy a soutěž s tombolou na setkání Seniorů, co je na zámku. V tombole jsou knihy. Loni jsme dělali svícný, a teď se mi ozvali, že chtějí, abych jim navrhla něco velikonočního. Loni tu byl kurz háčkování. A pak to je organizace Pohádkové cesty v zámeckém parku, kde musejí plnit různé úkoly. A na podzim se dělá lampionový průvod, mezitím se označí cesta svíčkami, a ještě se k tomu přidává soutěž o nejkrásnější dýně. Pak dělám besedy pro školy – to je takové čtení, kdy jedna třída čte jednu knihu, každý zvlášť přečte kousek, já pak zhodnotím, co se mi líbí, co se mi nelíbí a co by měli zlepšit. Pro různé ročníky dělám soutěže na různá témata (Pohádky, Místní pověsti), na Vánoce dělám takovou vzdělávací akci „Vánoční zvyky a tradice“ pro 1. až 3. třídu na místním zámku. Pro poslední ročníky základní školy pořádám přednášky o knihách, co byly zpracované ve filmu. A to je docela baví (Máj, Babička, Kytice). Na základě diskuse a také toho, že pak chtějí si i přečíst tu knížku (například u série Harry Potter). Například jim i něco doporučím.

Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývací obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Jak čtenáři vnímají otevírací dobu knihovny? Jsou spokojeni?

Resp_ Většinou jo, my máme otevřeno třikrát v týdnu. Ale když někdo zavolá, že potřebuje jiný den a jindy se sem nedostane, není problém a vždycky se s nimi domluvím. Nikdo si zatím na otevírací dobu zatím nestěžoval.

Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?

Resp_ My máme knihovní systém Clavius, už 19 let, s tím, že nám sem jezdí servis vždy jednou do roka provést aktualizace z Příbrami. A když jsou nějaké problémy, tak já si je sepišu a pak je spolu řešíme. Nebo i telefonicky. S nimi je spolupráce úplně výborná, okamžitě zavolám a řešíme to na dálku. Claviu sice končí podpora, ale s tím, že nám napsali, že ho mít budeme, ale nebude se nijak vyvíjet, zůstane na téhle úrovni, ale pokračovat bude. Tritius mají například se Stříbře, potkala jsem je na jedné prezentaci právě tohoto nového AKS a setkala jsem se s tím, že spousta z těch knihovníků měli s Tritiem nějaký problém. Ale to bylo před půl rokem, takže do té doby to asi už upravili. Ale my na něj přecházet nebudeme, protože má drahou provozní licenci.

Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?

Resp_ Ano, statistiky i výkazy dělám já. Přeposílám to paní metodičce. To je konec ledna a do půlky února. Ale někdy se na to moc netěším, mám raději písmenka než čísla.

Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřizovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven?

Resp_ Myslím si, že tyto služby docela zajišťujeme. S revizí byl trochu problém, to jsem tu měla dobrovolníky, to jsem dělala před třemi lety. Měla jsem půjčenou bezkontaktní čtečku, to bylo dobré, během týdne se to zvládlo. Dozorovala paní metodička. Co se týče odborného zpracování knih, jako je katalogizace, tak to si katalogizuji sama. Nové knihy. Knihy z našeho fondu. Výměnný fond zpracovává paní metodička. Vlastní fond katalogizuji, objednávám, všechno. To mám kurz katalogizace, co jsem absolvovala v Kladně.

Ale asi bych to nezvládala, nebyl by na to čas. Třeba jenom udělat 200 balíčků na pohádkový les, proto jsem ráda za dobrovolníky a praktikanty, které tu v květnu zaučuji (katalogizace, obalování knih). A bez podpory města by to také nešlo. Knihovna sama by na to finančně nestačila. Jeden člověk by to nemohl všechno stihnout, jsem ráda, že jsme pod městem, a i jsou dobré ty služby, co nabízí metodik. My si především předáváme zkušenosti. Třeba s pořádáním dětských akcí. Ale

když člověk umí knihovnu prodat, tak to funguje. Děti se něco dozvědí a zároveň si o tom mohou přečíst knihu, kterou jim nabídnu. Hodně záleží na lidech.

Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vaším čtenářům v knihovně mohly probíhat?

Resp_ Myslím, že by tyto služby probíhaly tak jako do teď, ovšem neměli by čtenáři rozšířenou nabídku. Pro tu knihovnu je tu velké plus, když mají možnost rozšířené nabídky. Když někdo přijde s knihami, co nemáme my, ani pověřená knihovna, tak využijeme služby MVS, z Plzně. Většinou Plzeň má, jen někdy objednávám z Prahy nebo z Brna. Myslím si, že lidé se nemohou stěžovat, protože jim nabízíme dost služeb k tomu, aby se sem vraceli. Tedy, to je můj názor.

Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se nám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?

Resp_ Myslím si, že jsme to dopracovali tak daleko, že když nějaké ty knížky potřebuji, tak mi vyjdou vstříc a připraví mi to do toho souboru, místo třeba MVS. Kdybych měla třeba jednu knihu jako MVS, tak ji mohu půjčit jen jednomu čtenáři na jeden měsíc. Ovšem když jsou výměnné fondy, tak je tu ta kniha 6 měsíců a může si ji vypůjčit více lidí. Takhle to funguje, myslím si, úplně parádně. Já s nimi mám spolupráci výbornou, že je to strašně fajn.

Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?

Resp_ Knihovnici dělám 10 let. Už tehdy tu regionální funkce byly, to měla zavedené paní knihovnice přede mnou. Co se týče těch funkcí, tak jsme zlepšili jenom to, že si vyberu knihy šité na míru čtenářům, že v souborech je to, co já chci a už to mám pro konkrétní lidi.

Já jsem tady jinak spokojená. Knížky mám ráda a doufám, že lidi jsou tu též spokojení. A že to bude takto fungovat dál a že se budeme rozvíjet, že ještě navážeme na něco dalšího.

Dodatek mimo hlavní otázky v rozhovoru: Ještě když jste mi připomněla, máme taky knihobudku, máme tedy dvě, jednu ve vestibulu supermarketu a jednu na poliklinice.

Přepis – Knihovna č. 3

Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?

Resp_ Já to chápu tak, že to slouží k tomu, aby se měli lidi kde vzdělávat a že musí být tyto služby a knížky dosažení všem. Proto funguje zde tato knihovna, bylo jich tu více, ale zrušily se.

Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Vás pověřená knihovna (PK) zajišťuje?

Resp_ Ano, jsem příjemcem služeb, spolupracuji s nadřízenou knihovnou. Vozí nám sem knihy, a dělají nám revize. Je to inventura knihovního výměnného fondu, ta se dělá jednou za 10 let, co smyslu, co tady je, co tady zůstalo, co tady není, co se ztratilo. Ještě teď řešíme ztrátu některých knih, třeba nám chybí jedna celá police, ty asi budeme muset odepsat.

Jaké spatřujete výhody ve spolupráci s pověřenou knihovnou, a jaké nevýhody? Jak spolupracujete s Vaší partnerskou knihovnou (knihovnicí)? Jaké služby pro Vás zprostředkovává a jakým způsobem?

Resp_ Díky naší nadřízené pověřené knihovně tak máme tady v knihovně počítač s připojením na Internet. V roce 2006 Ministerstvo školství vydalo nařízení, aby všechny knihovny měly přístup na Internet. Vypsal se grant, a díky naší pověřené knihovně máme zajištěný zde počítač s Internetem. Je tu jeden. Ale teď sem moc lidí na internet nechodí. Dřív ano, ze začátku to byly děti, teď už to má každý v mobilu.

Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Jaká je Vaše spolupráce s pověřenou knihovnou? Probíhá vše bez problémů?

Resp_ ZODPOVĚZENO V PŘEDCHOZÍCH ODPOVĚDÍCH

Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovnických služeb podílí obec nebo město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolupracuje?

Resp_ Obec přispívá na knihy, máme vlastní fond. My spolupracujeme i s místním regionálním muzeem, mají kontakty a my jsme například vytvořili tuto výstavku se školními dětmi. Uspořádali jsme jim soutěž, kde v knížkách hledaly, byly tam zadané úkoly a pak nám zde namalovaly děti

obrázky a něco vyrobili. Zapojili se do toho tři škodní třídy i školky. Účel té akce pro děti byl i ten, aby zjistily, že tady knihovna vůbec je, že tu existuje, protože to některé děti neví. Ještě jsme chtěli udělat na podporu akce Březen měsíc knihy, takovou přednášku. Taky se naše knihovna dostala do soutěže Vesnice roku. Obecní úřad přispívá určitou částkou na knihy do fondu, to platí pověřené knihovně.

Jakou měrou se Váš zřizovatel nebo provozovatel (tedy obec) podílí na fungování (provozu) knihovny? Konzultujete s nimi nákup knih do fondu, rozpočet knihovny nebo spolupracujete na místních kulturních aktivitách?

Resp_ Teď, ano, spolupracujeme. S minulým vedením, to s námi spolupracovalo až teď poslední rok, ale se současnými je to dobré, když člověk něco potřebuje, vyřeší se to. Nejlepší byla spolupráce s předchozím starostou.

Jak se Vám spolupracuje se svým zřizovatelem? Jeví Vaše obec (město) o knihovnu zájem od začátku? Měnil se přístup zastupitelů a starosty ke knihovně?

Resp_ Předchozí starosta měl o knihovnu zájem a ani teď si nemohu stěžovat. Není žádný problém se s nimi domluvit.

Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?

Resp_ Ano, cirkulaci a zpracování obstarává pověřená knihovna. A kdyby nám tyto služby pověřená knihovna neposkytovala, tak my máme na knihy 5 000, to dneska není moc. A i kdybych využila částku, kterou by jinak přispíval obecní úřad pověřené knihovně, ale dostala bych ji já na nákup fondu, tak by to stejně nestačilo. Bylo by tady cca 2 000 knížek, což je málo. I když v dnešní době lidi tolik nečtou, já jsem tady začínala před 20 lety, tak jsme tu byly dvě knihovnice a měly jsme co dělat. Teď tu máme 65 čtenářů celkem, z toho je 5 dětí. Jeden čas bylo 100 čtenářů, z toho bylo 40 dětí.

Jste spokojeni s tím, jak Vám je distribuován výměnný fond z partnerské pověřené knihovny? Disponujete vlastním knihovním fondem, nebo jsou výměnné soubory Vaším jediným zdrojem, který tvoří Váš fond?

Resp_ ZODPOVĚZENO V PŘEDCHOZÍCH ODPOVĚDÍCH V RÁMCI ROZHOVORU

Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?

Resp_ To jsem měla, to bylo v souvislosti se zavedením počítače s internetem tady do knihovny, tak jsme měli na krajském úřadě školení v rámci práce s PC a s Internetem. A dělali jsme i zkoušky z toho. Porady máme formou sezení nebo přednášek v naší pověřené knihovně. Tam jsme si vyměňovaly zkušenosti s kolegyněmi, a měli jsme exkurzi i do jiných knihoven zde v okolí. Pokud jsou nějaké problémy, tak je konzultuji s metodičkou, i na těch poradách.

Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost? (výstavy, soutěže, besedy) a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uvedte příklad)?

Resp_ Spolupracujeme s místní školkou, školou a s družinou. Spolupracujeme se základní školou v obci, například když pedagog zadá dětem úkol, který musí vyřešit za pomoci knihy, musejí čerpat i z knihy, ale mohou čerpat i z internetu. Děti se chodí i často se čtenářskými deníky.

Pokud žádné akce pro veřejnost ani pro děti nepořádáte, proč?

Resp_NEZODPOVĚŽENO

Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývací obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?

Resp_NEZODPOVĚŽENO

Jak čtenáři vnímají otevírací dobu knihovny? Jsou spokojeni?

Resp_ Častější otevírací doba, to by se ani nevyplatilo. I když rok od roku chodí míň a míň lidí, ti starší už nechodí, co byli zvyklí na to čtení, mladí mají radši počítače. Je pro ně jednodušší si to najít na Internetu, než jít sem.

Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?

Resp_ AKS nemáme. My máme jeden neoficiální program, od jedné čtenářky, kde máme přehled o tom, která kniha je či není půjčená, abych se v tom vyznali a věděli, která je a není půjčená. Knihy tam zadávám a on mi knihu sám přiřadí k danému čtenáři. Jinak vedeme čtenáře v kartičkách, v košilce. Tam taky hledám, ale kontrolovuji to s tím seznamem v tom programu.

Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?

Resp_ Dělán je já. Ale mám svůj systém, každý den si napíšu, co a kolik se půjčilo, pak to za měsíc sečtu a když přijde tento výkaz, tak to jen vyplním a mám hotovo. Tak mě to naučila moje kolegyně. Pak to odvážím paní metodičce. Poslední dva roky se v tomto výkazu objevila i velikost knihovny, její rozměry nebo mzdové výdaje a toho, kolik máme počítačů. Ale to dávám naší účetní, ta to zapíše a já to odevzdám.

Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřizovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven?

Resp_ Asi bychom byli schopni to zajistit. Teoreticky jo, prakticky by to bylo asi horší. Přece jenom tohle není má práce, to je jen mimo, druhá práce, a je to o čase. Já se snažím objednávat knížky, od nakladatelství a tak, a využívám i místní regionální literaturu. Myslím si, že by se například fond dal tak nějak pokrýt, ale těžko. Bylo by to složitější. Vlastně když se něco děje, tak se o to také stará pověřená knihovna, což si nedovedu představit, kdybychom se osamostatnili, tak by to nešlo. Za chvíli by taky tady nemusela být žádná knihovna. A problém by byl i finanční. Takhle jsou dobré ty příspěvky od obcí, co jsou okolo.

Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovávala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vaším čtenářům v knihovně mohly probíhat?

Resp_ Asi jako probíhají do teď. Ale tu práci okolo, to třeba nevidí čtenáři, že jsem tu uklízečka nebo si musím tady ty technické věci zajistit. Jeden čas jsem si pro knížky do PK i jezdila, protože neměli k dispozici auto v pověřené knihovně, teď už je to lepší, teď i nastoupil nový ředitel, ten se snaží i sám, že přijede, rozveze ty knížky. Měli by to sem vozit i pětkrát do roka, ale vozí to sem dvakrát. Ale když potřebuju, tak není problém. Střediska (jako my) mají u pověřené knihovny ten fond, ale využívá i ten jejich fond. Každá knihovna, jako my, máme svůj čtenářský průkaz, jako knihovna.

Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se Vám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?

Resp_ Vycházím s metodikem v pohodě, kdykoliv je potřeba, tak pomůžou, a snaží se. Nikdy nebyl problém, to se mi na tom líbí.

Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?

Resp_ Již 23 let. Já jsem původně byla sama čtenářka. Jsem paradoxně nejmladší knihovnice tady v okolí. Nejmladší a zároveň s nejdelší služební dobou. Upřímně ale, kdyby mě to nebavilo, tak už to dávno nedělám. Změnil se přístup i vedení, i obecního úřadu, řeší problémy, tak rychle jak to jde. A ubyli čtenáři. Dřív jsme tu také byly dvě a když se v okolí dvě knihovny zrušily, tak se služby rozšířily o delší otevírací dobu. Ale sama vidíte, že za tu dobu, co tu jsme, přišli dva lidi. Dřív jsme se s kolegyní střídaly, teď máme otevřeno 7 hodin týdně. Ale jak ubyli čtenáři, tak už tu sedm let jsem sama.

Přepis – Knihovna č. 4

Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?

Resp_ Vůbec nevím, co bych na to měla říci, slyším to poprvé. Asi to chápu jako, jak ta knihovna funguje v tom místě, kde je, jako pobočka.

Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Vás pověřená knihovna (PK) zajišťuje?

Resp_ Spolupracuji s pověřenou knihovnou a s místní metodičkou. Ta nám vždycky připraví ten soubor, soubor knih. Já jsem tu asi 15 let, paní metodička současná asi též, ale předtím tam byla jiná paní metodička. Nikoho jiného z pověřené knihovny neznám. Paní metodička nám připravuje soubor těch knih, dvakrát za rok jsme domluvené, že to je ve smlouvě s městem, jinak mě zve na besedy se spisovateli, co se pořádají v místě sídla pověřené knihovny, a když jsou nějaké akce, tak mi pošle email. Nebo když je nějaká soutěž, tak mi řekne, jestli se někdo chce zúčastnit tady z knihovny.

Jaké spatřujete výhody ve spolupráci s pověřenou knihovnou, a jaké nevýhody? Jak spolupracujete s Vaší partnerskou knihovnou (knihovnicí)? Jaké služby pro Vás zprostředkovává a jakým způsobem?

Resp_ Spolupráce je dobrá, žádné nevýhody nejsou, to naopak, já, když jsem potřebovala sehnat nějakou knížku, tak se na ni můžu obrátit. Taky, když někdo ze čtenářů má nějaké požadavky, tak to taky dobře vyřeší. Ale není to hned. Teď přijedou vždycky na konci března a pak potom někdy v říjnu. A když chodí do knihovny nějaký, opravdu čtenář, tak se ten soubor udělá i třikrát do roka. To sem vozí podle toho, jak mají auto, už jsem pro to jela i já. Takže to třeba před Vánocemi, ale teď to nebylo, ale zase předtím chodil někdo, kdo hodně četl, tak jsme jim to sehnali.

Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?

(Z předchozí odpovědi na otázky vyplynulo, že pověřená knihovna zprostředkovává konzultační a poradenské služby a též zajišťuje cirkulaci, aktualizaci, distribuci knihovního výměnného fondu – pozn. řešitele)

Respondentka dodává: Co se týče vlastního fondu, tak město občas něco přitáhne. Když dostanou nějakou knížku, třeba od pana Procházky (místní regionální autor – pozn. řešitele), tak ji sem dají. Anebo třeba někdy i něco koupí, třeba paní starostka nakoupila pro děti Albi tužku, jestli to znáte.

Protože některé děti k tomu mají tu Albi-tužku a tady si mohou půjčit knížky. Pak jsou tu některé z darů. Jinak jsou tu takové starší knížky, ty od města. Paní metodička i říkala, že bychom to mohli vyřadit, aby zde byli jen ty z výměnného fondu. Ale ve skřínce jsou nějaké hrozné, ne potrhané, ale takové, starší, co už by si asi nikdo nepůjčil.

Většinou s metodičkou konzultuji to, že mi zavolá, kdy přijede s tím souborem a já jí nachystám knížky, které si zase odvezou. Ona řekne, kolik tak přivezou knih, 100, 120, tak já jí 100 nebo 120 knih vyřadím, jinak spolu komunikujeme přes email, když je třeba něco, nějaká ta pozvánka, tak přes email, nebo na konci roku spolu mluvíme, když je výkaz.

Jaká je Vaše spolupráce s pověřenou knihovnou? Probíhá vše bez problémů?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovnických služeb podílí obec/ město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolupracuje?

Resp_ Takže obec pronajímá ty prostory, platí něco pověřené knihovně za...to je jako služba asi placená, za ty knihy, že je sem vozí, to nevím, jestli přispívají na fond, já vlastně ani nevím, kolik to obec stojí, to píšu do výkazu. Jako náklady na knihovnu. Já jsem si myslela, že platí za to, že sem dvakrát za rok přivezou ten soubor. Jako já to možná ani nevím dobře. To jsem ani nevěděla, jak to vlastně funguje.

Jakou měrou se Váš zřizovatel nebo provozovatel (tedy obec) podílí na fungování (provozu) knihovny? Konzultujete s nimi nákup knih do fondu, rozpočet knihovny nebo spolupracujete na místních kulturních aktivitách?

Resp_ Ale obec platí předplatné časopisu, jednoho, tedy letos ho zapomněla zaplatit, letos ho nebudeme dostávat, ale příští rok si můžeme vybrat zase nějaký jiný, tak zase...to taky obec platí, jeden časopis, vždycky to byla „Praktická žena“, dneska je to „Kreativ“. Rozpočet s obcí nekonzultuji, akorát vybíráme směšný poplatek 30 korun za rok (za registraci čtenáře – pozn. řešitelky). Někdo z toho má srandu, z někoho to musím vyrazit, trošku.

Jak se Vám spolupracuje se svým zřizovatelem? Jeví Vaše obec (město) o knihovnu zájem od začátku? Měnil se přístup zastupitelů a starosty ke knihovně?

Resp_ Když něco potřebuju, řeším to s paní starostkou, když ta nemůže, tak to řeším s panem zastupitelem nebo i paní, co je v kanceláři. Takže není problém. V pohodě je to pořád.

Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?

Resp_ Ano, knihy do fondu vybírá metodička, když je nějaký požadavek, tak vyhoví, pokud může, ale jinak nám to vždycky ona sestavuje. Ona to i doveze. Bez toho by knihovna nefungovala. Na tom, jak se pěkně stará pověřená knihovna, protože ten fond se obměňuje, kdybychom měli třeba vlastní fond, tak nakoupíme knížky a je to pořád to samé. Takhle, sice se to nezdá, když se třeba řekne, že ta výměna je 100 nebo 120 knih dvakrát za rok, ale ono se to točí. A máme tady pěkný knížky, třeba jedna čtenářka, když sem přijde, tak úplně žasne, co tady leží na stole. Takže máme pěkné knížky, novinky a tak. Je to hodně přínosné, jsou tu hezké knížky.

Revize tu byla, někdy předtím, když se měnily paní metodičky. Tak se dělala inventura. Pak se dělají i nějakou revizi, protože ono za tu dobu, co jsem tu, tak proběhla, no to by vám řekla paní metodička, ale prostě do všech knih se vlepil kód, protože to v pověřené knihovně půjčují už asi na nějaké ty kódy, a ne na ty kartičky. Takže jsme ty knihy postupně všechny vyměnili, ve všech knížkách to teď je. Revizi dělali v pověřené knihovně. Jenom já, když jsem narazila na nějakou knihu, kde ještě ten kód nebyl, tak jsem jim do dala do souboru, co si odváželi.

Jste spokojeni s tím, jak Vám je distribuován výměnný fond z partnerské pověřené knihovny? Disponujete vlastním knihovním fondem, nebo jsou výměnné soubory Vaším jediným zdrojem, který tvoří Váš fond?

(Tato otázka byla částečně zodpovězena v předchozím rozhovoru). Respondentka nicméně dodává: Jsem spokojena s tím, jak nám ten knihovní fond sem chodí. Takhle to funguje dobře, já si myslím, že když chodí někdo, kdo čte hodně, kdo to tu má přečtené všechno, tak se s paní metodičkou domluvíme, že se před Vánoci udělá ještě jeden soubor.

Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?

Resp_ Účastním se seminářů a porad, které souvisejí s pověřenou knihovnou, to ano. Jednou za rok bývá schůze knihovníků, to bývá v listopadu, to se snažím vždycky jet. A paní metodička se to snaží spojit s nějakou akcí, aby nás nalákala. A když je nějaká zajímavá přednáška během roku, tak jedu taky. Asi to je spíše zajímavé, třeba je beseda s panem spisovatelem, jednou byla i s astrologem, i cestovateli. Co se týče toho, jak mě někdo učil o chodu knihovny, tak to tu byl

předchozí metodička, ta mi jenom řekla, jak se knihy zapisují, ten první rok mi pomohla s výkazem, a pak už jsem to dělala sama. Tak ono to není tak složité. Je to trošku předpotopní, někdy se s lidmi dohaduji, co měli půjčené a co ne, a děti se třeba dohadují, to mi tak nějak překvapí. Ale ne že by to bylo nějak často. Asi když to půjčují přes ten počítač, tak je to takové šikovnější. Ale nám to stačí. Letos je přihlášeno asi 43 čtenářů. Během roku se někdy někdo odhlásí, třeba se odstěhují, ale zase někdo přibude.

Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost? (výstavy, soutěže, besedy) a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uvedte příklad)?

Resp_ Oni chodí třeba děti, jak je ten Březen měsíc knihy, tak jsme se domlouvali s družinářkou, takže se vždycky někdo z těch dětí přihlásí, pak do knihovny, tak letos nám z toho sešlo, protože zavřeli školy (opatření proti šíření koronaviru – pozn. řešitele). Takže spolupracujeme jinak se školou, s družinou, a ze školky někdy přijdou.

Pokud žádné akce pro veřejnost ani pro děti nepořádáte, proč?

Resp_ To ne, výstavy moc ne, spíš se sem děti přijdou podívat, to jim řeknu, jak to tu chodí, jak se knížky půjčují, jak s nimi mají zacházet. Někdo se přihlásí, někdo pak přijde jenom dvakrát. Já knihovnici dělám ještě při svém hlavním zaměstnání, takže ani nevím, já bych je asi ty děti neuměla zaujmout, aby je to bavilo, na těch akcích. Paní kronikář vymyslel, že bude dětem číst, že to bude v knihovně, a že by jim tady přečetl nějakou knížku, na pokračování. No ale nechodili děti. Ono to nešlo ani dát dohromady, protože těch místních dětí není tolik a aby je sem vozili rodiče jenom proto, aby si v knihovně půl hodiny četli, to jako nám taky nešlo. Ani o víkendu se to nedalo dohromady. I když to vypadalo jako bezvadný nápad, tak to na konci moc nedopadlo. Tady na té vesnici malé děti nemohou do knihovny přijít sami, musí ti rodiče, takže když je vyzvednou ve tři hodiny ze školky, aby ještě potom šli do knihovny, na nějakou akci...no nevím.

Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývák obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?

Resp_ Jako že by se tady sešlo víc lidí a povídali si? Tak to ne. Ale třeba se stane, že sem přijde občas někdo, probrat něco, ale myslím, že to ani moc nesouvisí s knihovnou, že spíš se přijdou zeptat na něco jiného. Třeba dneska, jak se tu sešli tři lidi, tak to byl frmol. Protože se trousí lidi. Za odpoledne jich přijde čtyři nebo pět, ale že by se sešli...to možná když jsem se sem nastěhovala, chodila jsem do knihovny, sama jako čtenář, tak že třeba si tady někdo půjčoval, ale jinak... chodí málo lidí. To z těch 43 jestli jich chodí, abych nepřehnal, polovina? Nebo tak, že přijdou jako

opravdu každý měsíc. Ale jinak si půjčí nějaké knížky lidi a přijdou za dva měsíce, nebo zavolají, že to chtějí prodloužit. Nebo třeba chodí jenom přes zimu a přes léto ne.

Jak čtenáři vnímají otevírací dobu knihovny? Jsou spokojeni?

Resp_ Tady byla otevírací doba do šesti hodin, což je o hodinu více než je teď. Pak se tady ve městě něco stalo, jako zloději. Oni mi řekli, že když tedy půjdu domů, že se mám podívat, jestli není nikdo na záchodě, a za tím závěsem, co je na chodbě, tak jsem řekla, že tu sama tu hodinu nebudu, a že budu končit tak jako končí úřad. Jsou lidi, čtenáři, kteří toho litují, že nestíhají, jak je to o hodinu méně. Nechtěla jsem tu být sama, všude bylo všechno zhasnuté, akorát knihovna svítila. Takže když ti, co nestíhají, tak mají zavolat, a že se domluvíme mimo. Že tu třeba zůstanu déle nebo že bych přišla i dřív.

Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?

Resp_ Ne. Máme tu lístkový systém, lístkový katalog.

Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?

Resp_ Jo, statistka je to, kolik sem přijde čtenářů, kolik se půjčilo knížek, to dělám já, píšu to do výkazu, píšu to do sešitu, takového a z toho sešitu to potom přepisuju do toho výkazu. A výkazy si paní metodička vybere nebo jí je pošleme. Takže se to dělá za ten rok, vždycky do konce ledna to chce.

Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřizovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven?

Resp_ Kdyby tu zůstalo to, co je...no, ale kdyby si to všechno metodička odvezla, ten výměnný fond, tak ne, nefungovalo by to. Ale kdyby to tak zůstalo, tak nějakou dobu by to fungovalo, ale myslím si, že by to lidi za chvíli omrzelo, že jsou rádi, že se tu knížky obměňují. Asi bych měla i víc práce. Já vlastně teď, když ostatní věci dělá metodička a pověřená knihovna, tak já vlastně tady odemknu a jsem tady, že ano. Jo a napíšu ten výkaz...myslím si, že ne, bez té pověřené knihovny by to nešlo. Že by to časem zaniklo... anebo by se musela udělat nějaká domluva, že by obec

nakupovala ty knihy, ale jak říkám, aby prostě lidi omrzelo, by řekli, že jsou tady stále stejné knihy. Kdyby nebyly knihovny, tak by byl fajn bibliobus.

Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovávala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vaším čtenářům v knihovně mohly probíhat?

Resp_ Myslím si, že by lidi nechodili, kdyby tu byli stále ty samé knihy a neměl je kdo vyměňovat. Takhle to funguje krásně.

Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se Vám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?

Resp_ Je to takové zázemí. Nedovedu si představit, že by...já to beru úplně jako kdyby to byla pobočka, té pověřené knihovny. Myslíte zlepšit? Já si myslím, že takhle to funguje dobře, že jsou lidé spokojeni, je tady těch knih dost, mění se to a funguje to dobře.

Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?

Resp_ Jsem tu 15 let, možná víc. Od roku 2005, od léta. Nezměnilo se nic, takhle to funguje celou dobu. Vždycky se těšíme na březem, když nám přivezou nový knížky.

Přepis – Knihovna č. 5

Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?

Resp_ Chápu to jako funkce knihovny, působící v příslušném okrese.

Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Váš pověřená knihovna (PK) zajišťuje?

Jaké spatřujete výhody ve spolupráci s pověřenou knihovnou, a jaké nevýhody? Jak spolupracujete s Vaší partnerskou knihovnou (knihovnicí)? Jaké služby pro Vás zprostředkovává a jakým způsobem?

Resp_ Spolupracujeme s pověřenou knihovnou. Tato spolupráce trvá po celou mou dobu působení v knihovně, tj. 15 let. Bez výměny knih z pověřené knihovny by funkce naší knihovny nebyla možná.

Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?

Jaká je Vaše spolupráce s pověřenou knihovnou? Probíhá vše bez problémů?

Resp_ Výměna knih minimálně 4x ročně. Spolupráce je myslím oboustranně na vysoké úrovni.

Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovnických služeb podílí obec/ město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolupracuje?

Jakou měrou se Váš zřizovatel nebo provozovatel (tedy obec) podílí na fungování (provozu) knihovny? Konzultujete s nimi nákup knih do fondu, rozpočet knihovny nebo spolupracujete na místních kulturních aktivitách?

Resp_ Obec přispívá na nákup knih, financuje nákup periodik momentálně 5 druhů.

Jak se Vám spolupracuje se svým zřizovatelem? Jeví Vaše obec (město) o knihovnu zájem od začátku? Měnil se přístup zastupitelů a starosty ke knihovně?

Resp_ Spolupráce se zřizovatelem je bez problémů, o dění v knihovně se zajímá.

Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste

schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?

Jste spokojeni s tím, jak Vám je distribuován výměnný fond z partnerské pověřené knihovny? Disponujete vlastním knihovním fondem, nebo jsou výměnné soubory Vaším jediným zdrojem, který tvoří Váš fond?

Resp_ Pokud by neprobíhala výměna knih z pověřené knihovny, velice těžko by se daly uspokojit takové nabídky knih, jako jsou doposud. Snažíme se sice nakupovat knihy sami, ale dosavadní způsob obměny je potřebný. Knihovna také získává knihy od občanů, kteří se zbavují svých knih z důvodu nedostatečného prostoru nebo z dědictví. Mnohdy jsou to velice dobré knihy, které pomáhají při dohledávání knih, potřebných jako povinná četba do škol.

Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK (jsou to například porady jednou za rok)? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?

Resp_ Dobrá výměna informací o požadovaných titulech a autorech.

Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost? (výstavy, soutěže, besedy) a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uvedte příklad)?

Pokud žádné akce pro veřejnost ani pro děti nepořádáte, proč?

Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývák obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?

Jak čtenáři vnímají otevírací dobu knihovny? Jsou spokojeni?

Resp_ Vzhledem k malému prostoru knihovny, nelze pořádat akce. Je zde pořádáno pouze pasování žáků první třídy na čtenáře. To se uskutečnění vždy na konci školního roku, kdy předvedou, jak dokážou číst a stávají se za účasti Královny knih čtenářem.

Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?

Resp_ NE

Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?

Resp_ Ano, zpracovávám statistiku o knihách a čtenářích. Ostatní údaje doplní zřizovatel.

Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřizovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven?

Resp_ NE

Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovávala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vaším čtenářům v knihovně mohly probíhat?

Resp_ Knihovna by nefungovala, tudíž nebyla

Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se nám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?

Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?

Resp_ Jsem knihovnicí cca 15 let, a mnoho let předtím pracoval jako knihovník děda. Změnila se samozřejmě struktura čtenářů, v současné době alespoň u nás převládají lidé staršího věku, mládež se o knihy příliš nezajímá. Proti spolupráci s PK nelze nic namítat, vždy se snaží naše požadavky splnit a spolupráce je vynikající.

Přepis – Knihovna č. 6

Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?

Resp_ Nesečkala, přečetla jsem si metodický pokyn Ministerstva kultury. Zaručují občanům dostupnost veřejných knihoven a informačních služeb v ČR, přispívají k vyrovnání rozdílů v kvalitě těchto služeb obyvatel měst a malých obcí.

Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Vás pověřená knihovna (PK) zajišťuje?

Resp_ V knihovně pracuji první měsíc, zatím jsem se s metodikem nesečkala.

Jaké spatřujete výhody ve spolupráci s pověřenou knihovnou, a jaké nevýhody? Jak spolupracujete s Vaší partnerskou knihovnou (knihovnicí)? Jaké služby pro Vás zprostředkovává a jakým způsobem?

Resp_ PK zajišťuje nákup a výměnu knih

Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Jaká je Vaše spolupráce s pověřenou knihovnou? Probíhá vše bez problémů?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovních služeb podílí obec/ město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolečně pracuje?

Resp_ Finance z rozpočtu obce.

Jakou měrou se Váš zřizovatel nebo provozovatel (tedy obec) podílí na fungování (provozu) knihovny? Konzultujete s nimi nákup knih do fondu, rozpočet knihovny nebo spolupracujete na místních kulturních aktivitách?

Resp_ Viz. odpověď č.2

Jak se Vám spolupracuje se svým zřizovatelem? Jeví Vaše obec (město) o knihovnu zájem od začátku? Měnil se přístup zastupitelů a starosty ke knihovně?

Resp_ Místní knihovnu navštěvuji cca 30 let, funguje stále stejně.

Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?

Resp_ Nevím, jestli bych byla sama schopná obstarat nové knihy, obměnu. Nemám žádné kontakty. V budoucnu bych uvítala větší spolupráci s metodikem, požadavky čtenářů na obměněn fondu.

Jste spokojeni s tím, jak Vám je distribuován výměnný fond z partnerské pověřené knihovny? Disponujete vlastním knihovním fondem, nebo jsou výměnné soubory Vaším jediným zdrojem, který tvoří Váš fond?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?

Resp_ viz. Otázka č.2 Krátkodobá spolupráce

Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost? (výstavy, soutěže, besedy) a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uvedte příklad)?

Resp_ Doposud nebyly žádné akce pořádány.

Pokud žádné akce pro veřejnost ani pro děti nepořádáte, proč?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývací obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?

Resp_ Tak to nefunguje, ale bylo by to přínosné, hlavně pro děti.

Jak čtenáři vnímají otevírací dobu knihovny? Jsou spokojeni?

Resp_ Na otevírací dobu knihovny si nikdo nestěžuje – dostačující.

Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?

Resp_ Nemyslím si, že naše knihovna pracuje s ASK, ani s katalogem.

Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?

Resp_ Ano povedu statistiku.

Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřízovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven?

Resp_ Naše knihovna by nebyla schopna provozu.

Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovávala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vaším čtenářům v knihovně mohly probíhat?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se Vám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?

Resp_ NEZODPOVĚZENO

Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?

Resp_ Funkci vykonávám teprve krátce od 2/2020.

Přepis – Knihovna č. 7

Setkal/a jste se někdy s pojmem regionální funkce knihoven? Pokud ano, jak jej chápete?

Resp_ Ano. Zajištění dostupnosti knihovnických služeb v ČR

Pokud jste příjemcem těchto služeb v rámci regionálních funkcí (činností), spolupracujete s pověřenou knihovnou a s jejím metodikem? Jak dlouho tato spolupráce trvá? A byl/a byste schopen/a vyjmenovat, co pro Vás pověřená knihovna (PK) zajišťuje?

Resp_ Ano. Spolupracujeme s Městskou knihovnou Tachov. Já jsem ve funkci teprve od ledna, ale vím, že bývalá knihovnice zažila tři metodičky okresní knihovny, s tou současnou se znala a spolupracovala 11 let. Knihovna zajišťuje dlouhodobé zapůjčení asi 80 % výpůjček v naší knihovně, poskytuje metodickou podporu (inventura, nákup a evidence knih) a poskytuje spotřební materiál (knižní lístky, knihovní průkazky, karty čtenáře...). Také pořádá setkání knihovníků místních knihoven.

Jaké spatřujete výhody ve spolupráci s pověřenou knihovnou, a jaké nevýhody? Jak spolupracujete s Vaší partnerskou knihovnou (knihovnicí)? Jaké služby pro Vás zprostředkovává a jakým způsobem?

Resp_ Zajištění knihovního fondu, my jsme z našich místních knihoven největší, uvědomuji si, že ty ještě menší nejsou schopny nakoupit celý základní knihovní fond ze svých vlastních prostředků, takže jsem na podpoře okresní knihovny závislé. Nevýhodou může být striktní metodické vedení okresní knihovny (jak řadit knihy, jak postupovat při vyřazování). Což ale často je nutné, knihovnice na malých obcích nejsou profesionálky.

Jaká z těchto vyjmenovaných služeb je pro Vaši knihovnu nejvíce přínosná? A proč? Co nejčastěji konzultujete s metodikem?

Resp_ Dlouhodobé zápůjčky. Konzultujeme, jaké výpůjčky by naši čtenáři uvítali. Setkáváme se 4x ročně.

Jaká je Vaše spolupráce s pověřenou knihovnou? Probíhá vše bez problémů?

Resp_ Spolupráce je zavedená, funguje dobře. Jsme v kontaktu telefonicky, mailem, osobně 4x ročně, nebo se můžeme kdykoliv sejít v okresní knihovně.

Jakou měrou se na poskytování veřejných knihovnických služeb podílí obec/ město v níž sídlíte? Přispívá finanční částkou na nákup fondu, spoluúčastní se na pořádání kulturních akcí nebo s Vaší knihovnou nespolupracuje?

Resp_ Náš úřad městyse má zájem knihovnu rozvíjet. V rozpočtu se počítá s penězi na nákup nových knih, rozvoj knihovny, je podporováno pořádání kulturních a vzdělávacích akcí.

Jakou měrou se Váš zřizovatel nebo provozovatel (tedy obec) podílí na fungování (provozu) knihovny? Konzultujete s nimi nákup knih do fondu, rozpočet knihovny nebo spolupracujete na místních kulturních aktivitách?

Resp_ Úřad do provozu nezasahuje, ale vždy předem konzultujeme investice, termíny konání akcí apod. Při pořádání akcí jsou zaměstnanci úřadu připraveni pomoci i se zajištěním akce – poskytují prostory, občerstvení, finanční odměny apod.

Jak se Vám spolupracuje se svým zřizovatelem? Jeví Vaše obec (město) o knihovnu zájem od začátku? Měnil se přístup zastupitelů a starosty ke knihovně?

Resp_ Starosta podporuje knihovnu i její rozvoj. Uznává odborníky v oboru, tzn. přicházím s nápady, on je schvaluje, dosud nebyl komunikaci žádný problém.

Co se týče knihovního fondu, jeho výběr, zpracování a poskytování (cirkulaci) obstarává PK? Jak by situace vypadala z Vašeho pohledu, kdyby tyto činnosti PK neposkytovala? Byl/a byste schopen/a obstarat kvalitní aktualizaci (obnovu, obměnu, novinky), zpracování a nákup či revizi zcela samostatně? Pokud ne, proč?

Resp_ Většinu knihovního fondu zajišťuje PK svými dlouhodobými výpůjčkami. Snažím se v naší knihovně o obnovu knihovního fondu, ale není možné uspokojit finančně všechny skupiny čtenářů. V současné době se s nákupem nových knih soustředíme hlavně na děti a žáky naší školy. Dospělým čtenářům zase nabízíme kulturní a a vzdělávací akce

Jste spokojeni s tím, jak Vám je distribuován výměnný fond z partnerské pověřené knihovny? Disponujete vlastním knihovním fondem, nebo jsou výměnné soubory Vaším jediným zdrojem, který tvoří Váš fond?

Resp_ Ano, jsme spokojeni. Máme i vlastní fond. Je dost zastaralý, snažíme se obnovovat.

Účastníte se vzdělávacích seminářů nebo odborných porad ve Vaší PK? Pokud ano, jaké v nich spatřujete výhody, popřípadě nevýhody s ohledem na výkon Vaší profese (na práci v knihovně)? Jsou pro Vás přínosné? Pokud ano, jak?

Resp_ Ne

Pořádáte ve Vaší knihovně akce pro veřejnost? (výstavy, soutěže, besedy) a pro své čtenáře rekvalifikační kurzy nebo semináře? Pokud pořádáte, organizujete si je sami? Pokud ne, s kým spolupracujete a proč? Jaké to jsou kulturní a vzdělávací akce (uveďte příklad)?

Resp_ Ano, pořádáme akce pro čtenáře. Organizujeme sami. Pro žáky školy – besedy se spisovateli, tvůrčí dílny, čtenářský klub. Pro veřejnost – besedy, přednášky, tvůrčí dílny, společná čtení. Snažíme se spolupracovat vždy se samotným autorem.

Je Vaše knihovna i komunitním centrem obce (tzv. „obývák obce“)? Tráví zde lidé volný čas bez toho, aniž by využili výpůjční služby?

Resp_ Ne, nemáme prostory. A čtenáři na to ani zatím nejsou zvyklí. Knihovna je otevřena pouze 2 x týdně po dvou hodinách a v samostatné místnosti, není tedy např. Součástí prostor úřadu, školy apod., kam by lidé běžně každý den chodili.

Jak čtenáři vnímají otevírací dobu knihovny? Jsou spokojeni?

Resp_ Ano, jsou spokojeni. Otevírací doba je dostačující. 2 x týdně po 2 hodinách

Pracuje Vaše knihovna s AKS? Pokud ano, zajišťujete si jeho servis, instalaci a správu sami nebo za pomoci zřizovatele či smluvně PK? Pokud ne, jaký typ katalogu například používáte?

Resp_ Žádný aks nepoužíváme. Máme knižní lístky a písemnou evidenci knih, žádná elektronizace zatím neproběhla.

Jak probíhá vedení statistiky a tvorba výkazů nebo statistik do KULT 12-01? Máte je na starosti Vy osobně?

Resp_ Ano, mám je na starosti já jako knihovnice, všechny údaje si vedu ručně, jednou za rok vypracuji výkaz.

Dle Vašeho názoru, byla by Vaše knihovna schopna plnohodnotného provozu a dostatečně by zajišťovala služby, které čtenáři vyžadují (nové tituly v knihovním fondu, prostory poskytované zřizovatelem; přístup na internet, PC, studijní prostory) a které jsou stěžejní i pro Vaši práci v knihovně (např. pomoc při revizi, pomoc s vedením statistických výkazů, odborné zpracování

dokumentů z vlastních prostředků, porady, semináře), kdyby neexistovaly regionální funkce knihoven?

Resp_ Nebyla. Místní knihovny vedou dobrovolníci, často vedle svého civilního povolání, je tedy nutné, aby nadále pokračovala podpora okresní knihovny a služby v rámci možností každé obce byly zajištěny.

Pokud bychom si na chvíli odmysleli, že by Vám PK zprostředkovávala regionální funkce, dokázal/a byste popsat, jak by služby Vašim čtenářům v knihovně mohly probíhat?

Resp_ Knihovna naší velikosti by se soustředila především na pořádání kulturních a vzdělávacích akcí, možná by zajišťovala provoz veřejného internetu, kopírovací služby a meziknihovní služby.

Kdybyste měl/a subjektivně zhodnotit, co pro Vás jako pro malou knihovnu služby od pověřené knihovny znamenají, jaký by byl Váš názor? Co se Vám na nich líbí? Popřípadě, měl/a byste nějaké požadavky na zlepšení? Co byste přidal/a?

Resp_ Jsem ve funkci 4. měsíc, bez podpory okresní knihovny bych byla bezradná, trvalo by mi hodně času se vše naučit, popř. Projít nějakým kurzem knihovníka apod.

Jak dlouho vykonáváte povolání knihovníka/knihovnice ve Vaší knihovně a co se změnilo od doby, co jste příjemcem služeb v rámci regionálních funkcí?

Resp_ Od 1. 1. 2020, tedy krátce, změny zatím nemohu hodnotit.